॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

# ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕೇ

# ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಪಾಳಿ

## ಮಾತಿಕಾ

### ೧. ಏಕಕಉದ್ದೇಸೋ

೧. ಛ ಪಞ್ಞತ್ತಿಯೋ - ಖನ್ಧಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಆಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಧಾತುಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಸಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ।

೨. ಕಿತ್ತಾವತಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಞತ್ತಿ? ಯಾವತಾ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ - ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ, ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೋ, ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ; ಏತ್ತಾವತಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಞತ್ತಿ।

೩. ಕಿತ್ತಾವತಾ ಆಯತನಾನಂ ಆಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿ? ಯಾವತಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ - ಚಕ್ಖಾಯತನಂ, ರೂಪಾಯತನಂ, ಸೋತಾಯತನಂ, ಸದ್ದಾಯತನಂ, ಘಾನಾಯತನಂ, ಗನ್ಧಾಯತನಂ, ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ, ರಸಾಯತನಂ, ಕಾಯಾಯತನಂ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನಂ, ಮನಾಯತನಂ, ಧಮ್ಮಾಯತನಂ; ಏತ್ತಾವತಾ ಆಯತನಾನಂ ಆಯತನಪಞ್ಞತ್ತಿ।

೪. ಕಿತ್ತಾವತಾ ಧಾತೂನಂ ಧಾತುಪಞ್ಞತ್ತಿ? ಯಾವತಾ ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ - ಚಕ್ಖುಧಾತು, ರೂಪಧಾತು, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ಸೋತಧಾತು, ಸದ್ದಧಾತು, ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ಘಾನಧಾತು, ಗನ್ಧಧಾತು, ಘಾನವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ಜಿವ್ಹಾಧಾತು, ರಸಧಾತು, ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ಕಾಯಧಾತು, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಧಾತು, ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು, ಮನೋಧಾತು, ಧಮ್ಮಧಾತು, ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು; ಏತ್ತಾವತಾ ಧಾತೂನಂ ಧಾತುಪಞ್ಞತ್ತಿ।

೫. ಕಿತ್ತಾವತಾ ಸಚ್ಚಾನಂ ಸಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತಿ? ಯಾವತಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ - ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ; ಏತ್ತಾವತಾ ಸಚ್ಚಾನಂ ಸಚ್ಚಪಞ್ಞತ್ತಿ।

೬. ಕಿತ್ತಾವತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿ? ಯಾವತಾ ಬಾವೀಸತಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ - ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಘಾನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಜಿವ್ಹಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಕಾಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಇತ್ಥಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪುರಿಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸುಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ದುಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ದೋಮನಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಉಪೇಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಅನಞ್ಞಾತಞ್ಞಸ್ಸಾಮೀತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಯಂ, ಅಞ್ಞಾತಾವಿನ್ದ್ರಿಯಂ; ಏತ್ತಾವತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪಞ್ಞತ್ತಿ।

**೭. ಕಿತ್ತಾವತಾ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ?**

(೧) ಸಮಯವಿಮುತ್ತೋ

(೨) ಅಸಮಯವಿಮುತ್ತೋ

(೩) ಕುಪ್ಪಧಮ್ಮೋ

(೪) ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮೋ

(೫) ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ

(೬) ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ

(೭) ಚೇತನಾಭಬ್ಬೋ

(೮) ಅನುರಕ್ಖಣಾಭಬ್ಬೋ

(೯) ಪುಥುಜ್ಜನೋ

(೧೦) ಗೋತ್ರಭೂ

(೧೧) ಭಯೂಪರತೋ

(೧೨) ಅಭಯೂಪರತೋ

(೧೩) ಭಬ್ಬಾಗಮನೋ

(೧೪) ಅಭಬ್ಬಾಗಮನೋ

(೧೫) ನಿಯತೋ

(೧೬) ಅನಿಯತೋ

(೧೭) ಪಟಿಪನ್ನಕೋ

(೧೮) ಫಲೇಠಿತೋ

(೧೯) ಸಮಸೀಸೀ

(೨೦) ಠಿತಕಪ್ಪೀ

(೨೧) ಅರಿಯೋ

(೨೨) ಅನರಿಯೋ

(೨೩) ಸೇಕ್ಖೋ

(೨೪) ಅಸೇಕ್ಖೋ

(೧೫) ನೇವಸೇಕ್ಖನಾಸೇಕ್ಖೋ

(೧೬) ತೇವಿಜ್ಜೋ

(೧೭) ಛಳಭಿಞ್ಞೋ

(೧೮) ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ

(೧೯) ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ [ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ (ಸೀ॰)]

(೨೦) ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ

(೨೧) ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ

(೨೨) ಕಾಯಸಕ್ಖೀ

(೨೩) ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ

(೨೪) ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ

(೨೫) ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ

(೨೬) ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ

(೨೭) ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ

(೨೮) ಕೋಲಙ್ಕೋಲೋ

(೨೯) ಏಕಬೀಜೀ

(೩೦) ಸಕದಾಗಾಮೀ

(೩೧) ಅನಾಗಾಮೀ

(೩೨) ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ

(೩೩) ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ

(೩೪) ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ

(೩೫) ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ

(೩೬) ಉದ್ಧಂಸೋತೋಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ

(೪೭) ಸೋತಾಪನ್ನೋ

(೪೮) ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ

(೪೯) ಸಕದಾಗಾಮೀ

(೫೦) ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ

(೫೧) ಅನಾಗಾಮೀ

(೫೨) ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ

(೫೩) ಅರಹಾ

(೫೪) ಅರಹತ್ತಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ [ಅರಹತ್ತಾಯ (ಸೀ॰)] ಪಟಿಪನ್ನೋ

ಏಕಕಂ।

**೨. ದುಕಉದ್ದೇಸೋ**

**೮. ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಕೋಧನೋ ಚ, ಉಪನಾಹೀ ಚ।

(೨) ಮಕ್ಖೀ ಚ, ಪಳಾಸೀ [ಪಲಾಸೀ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಚ।

(೩) ಇಸ್ಸುಕೀ ಚ, ಮಚ್ಛರೀ ಚ।

(೪) ಸಠೋ ಚ, ಮಾಯಾವೀ ಚ।

(೫) ಅಹಿರಿಕೋ ಚ, ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ ಚ।

(೬) ದುಬ್ಬಚೋ ಚ, ಪಾಪಮಿತ್ತೋ ಚ।

(೭) ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಚ, ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞೂ ಚ।

(೮) ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಚ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಚ।

(೯) ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ ಚ, ದಿಟ್ಠಿವಿಪನ್ನೋ ಚ।

(೧೦) ಅಜ್ಝತ್ತಸಂಯೋಜನೋ ಚ, ಬಹಿದ್ಧಾಸಂಯೋಜನೋ ಚ।

(೧೧) ಅಕ್ಕೋಧನೋ ಚ, ಅನುಪನಾಹೀ ಚ।

(೧೨) ಅಮಕ್ಖೀ ಚ, ಅಪಳಾಸೀ ಚ।

(೧೩) ಅನಿಸ್ಸುಕೀ ಚ, ಅಮಚ್ಛರೀ ಚ।

(೧೪) ಅಸಠೋ ಚ, ಅಮಾಯಾವೀ ಚ।

(೧೫) ಹಿರಿಮಾ ಚ, ಓತ್ತಪ್ಪೀ ಚ।

(೧೬) ಸುವಚೋ ಚ, ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ ಚ।

(೧೭) ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ ಚ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ ಚ।

(೧೮) ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಚ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಚ।

(೧೯) ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಚ।

(೨೦) ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

(೨೧) ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುತ್ತಪ್ಪಯಾ।

(೨೨) ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸುತಪ್ಪಯಾ।

(೨೩) ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸವಾ ವಡ್ಢನ್ತಿ।

(೨೪) ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸವಾ ನ ವಡ್ಢನ್ತಿ।

(೨೫) ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತೋ ಚ, ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತೋ ಚ।

(೨೬) ತಿತ್ತೋ ಚ, ತಪ್ಪೇತಾ ಚ।

ದುಕಂ।

### ೩. ತಿಕಉದ್ದೇಸೋ

**೯. ತಯೋ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ನಿರಾಸೋ, ಆಸಂಸೋ, ವಿಗತಾಸೋ।

(೨) ತಯೋ ಗಿಲಾನೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೩) ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ।

(೪) ಗೂಥಭಾಣೀ, ಪುಪ್ಫಭಾಣೀ, ಮಧುಭಾಣೀ।

(೫) ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ವಿಜ್ಜೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ , ವಜಿರೂಪಮಚಿತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

(೬) ಅನ್ಧೋ, ಏಕಚಕ್ಖು, ದ್ವಿಚಕ್ಖು।

(೭) ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ [ಉಚ್ಚಙ್ಗುಪಞ್ಞೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪುಗ್ಗಲೋ, ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

(೮) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ಅವೀತರಾಗೋ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗೋ ಭವೇಸು ಅವೀತರಾಗೋ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ವೀತರಾಗೋ।

(೯) ಪಾಸಾಣಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಪಥವಿಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಉದಕಲೇಖೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ।

(೧೦) ತಯೋ ಪೋತ್ಥಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೧) ತಯೋ ಕಾಸಿಕವತ್ಥೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೨) ಸುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ದುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ, ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ।

(೧೩) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ [ಗರುಕತ್ವಾ (ಸೀ॰)] ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

(೧೪) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

(೧೫) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ [ಪರಿಪೂರೀಕಾರೀ (ಸ್ಯಾ॰)], ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ।

(೧೬) ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ।

(೧೭) ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ।

ತಿಕಂ।

**೪. ಚತುಕ್ಕಉದ್ದೇಸೋ**

**೧೦. ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ, ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇನ ಅಸಪ್ಪುರಿಸತರೋ, ಸಪ್ಪುರಿಸೋ, ಸಪ್ಪುರಿಸೇನ ಸಪ್ಪುರಿಸತರೋ।

(೨) ಪಾಪೋ, ಪಾಪೇನ ಪಾಪತರೋ, ಕಲ್ಯಾಣೋ, ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಕಲ್ಯಾಣತರೋ।

(೩) ಪಾಪಧಮ್ಮೋ , ಪಾಪಧಮ್ಮೇನ ಪಾಪಧಮ್ಮತರೋ, ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇನ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮತರೋ।

(೪) ಸಾವಜ್ಜೋ, ವಜ್ಜಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪವಜ್ಜೋ [ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೩೫], ಅನವಜ್ಜೋ।

(೫) ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ, ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ [ವಿಪಚಿತಞ್ಞೂ (ಸೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೩೩], ನೇಯ್ಯೋ, ಪದಪರಮೋ।

(೬) ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ , ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ, ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ, ನೋ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ, ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಚ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಚ, ನೇವ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ।

(೭) ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೮) ಚತ್ತಾರೋ ವಲಾಹಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೯) ಚತ್ತಾರೋ ಮೂಸಿಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೦) ಚತ್ತಾರೋ ಅಮ್ಬೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೧) ಚತ್ತಾರೋ ಕುಮ್ಭೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೨) ಚತ್ತಾರೋ ಉದಕರಹದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೩) ಚತ್ತಾರೋ ಬಲೀಬದ್ದೂಪಮಾ [ಬಲಿಬದ್ದೂಪಮಾ (ಸೀ॰)] ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೪) ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೧೫) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ।

(೧೬) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ।

(೧೭) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ಖೋ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ; ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ

ತಙ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಙ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಙ್ಛಂ ಕಾಲೇನ।

(೧೮) ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ನೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ, ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ ನೋ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ, ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ಚ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ ಚ, ನೇವ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ನೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ।

(೧೯) ತಮೋ ತಮಪರಾಯನೋ, ತಮೋ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ, ಜೋತಿ ತಮಪರಾಯನೋ, ಜೋತಿ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ।

(೨೦) ಓಣತೋಣತೋ, ಓಣತುಣ್ಣತೋ, ಉಣ್ಣತೋಣತೋ, ಉಣ್ಣತುಣ್ಣತೋ।

(೨೧) ಚತ್ತಾರೋ ರುಕ್ಖೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೨೨) ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ, ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ, ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ, ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ॥

(೨೩) ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ, ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ , ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ, ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋ।

(೨೪) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಹಿತಾಯ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚೇವ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಪರಹಿತಾಯ ಚ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ।

(೨೫) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಚ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ , ಪರನ್ತಪೋ ಚ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ನ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ನ ಪರನ್ತಪೋ ನ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ। ಸೋ ಅನತ್ತನ್ತಪೋ ಅಪರನ್ತಪೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತೀಭೂತೋ [ಸೀತಿಭೂತೋ (ಸೀ॰ ಕ॰)] ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತಿ।

(೨೬) ಸರಾಗೋ, ಸದೋಸೋ, ಸಮೋಹೋ, ಸಮಾನೋ।

(೨೭) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ನ ಲಾಭೀ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ, ನ ಲಾಭೀ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಚೇವ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ಲಾಭೀ ಚ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ; ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ನ ಲಾಭೀ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ।

(೨೮) ಅನುಸೋತಗಾಮೀ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಪಟಿಸೋತಗಾಮೀ ಪುಗ್ಗಲೋ, ಠಿತತ್ತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ, ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋ [ಪಾರಗತೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

(೨೯) ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಸುತೇನ ಅನುಪಪನ್ನೋ, ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸುತೇನ ಅನುಪಪನ್ನೋ, ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ।

(೩೦) ಸಮಣಮಚಲೋ, ಸಮಣಪದುಮೋ, ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ, ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ।

ಚತುಕ್ಕಂ।

### ೫. ಪಞ್ಚಕಉದ್ದೇಸೋ

**೧೧. ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಭತಿ [ಆರಮ್ಭತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಚ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಚ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಭತಿ ನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಚ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾರಭತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಚ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾರಭತಿ ನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಾರಭತಿ ನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ।

(೨) ದತ್ವಾ ಅವಜಾನಾತಿ, ಸಂವಾಸೇನ ಅವಜಾನಾತಿ, ಆಧೇಯ್ಯಮುಖೋ ಹೋತಿ, ಲೋಲೋ ಹೋತಿ, ಮನ್ದೋ ಮೋಮೂಹೋ ಹೋತಿ।

(೩) ಪಞ್ಚ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ।

(೪) ಪಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾ।

(೫) ಪಞ್ಚ ಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಾ।

(೬) ಪಞ್ಚ ಏಕಾಸನಿಕಾ।

(೭) ಪಞ್ಚ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾ।

(೮) ಪಞ್ಚ ತೇಚೀವರಿಕಾ।

(೯) ಪಞ್ಚ ಆರಞ್ಞಿಕಾ।

(೧೦) ಪಞ್ಚ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಾ।

(೧೧) ಪಞ್ಚ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಾ।

(೧೨) ಪಞ್ಚ ನೇಸಜ್ಜಿಕಾ।

(೧೩) ಪಞ್ಚ ಯಥಾಸನ್ಥತಿಕಾ।

(೧೪) ಪಞ್ಚ ಸೋಸಾನಿಕಾ।

ಪಞ್ಚಕಂ।

**೬. ಛಕ್ಕಉದ್ದೇಸೋ**

**೧೨. ಛ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಬಲೇಸು [ಫಲೇಸು (ಪೀ॰)] ಚ ವಸೀಭಾವಂ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ನ ಚ ಬಲೇಸು ವಸೀಭಾವಂ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ , ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸಾವಕಪಾರಮಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ಅನಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ ಅನಾಗನ್ತಾ [ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೭೧] ಇತ್ಥತ್ತಂ। ಅತ್ಥೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ಆಗಾಮೀ [ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮೀ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰)] ಹೋತಿ ಆಗನ್ತಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ।

ಛಕ್ಕಂ।

**೭. ಸತ್ತಕಉದ್ದೇಸೋ**

**೧೩. ಸತ್ತ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಸತ್ತ ಉದಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ। ಸಕಿಂ ನಿಮುಗ್ಗೋ ನಿಮುಗ್ಗೋವ ಹೋತಿ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಮುಜ್ಜತಿ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸತಿ ವಿಲೋಕೇತಿ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತರತಿ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಟಿಗಾಧಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

(೨) ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ , ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ, ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ, ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ, ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ।

ಸತ್ತಕಂ।

**೮. ಅಟ್ಠಕಉದ್ದೇಸೋ**

**೧೪. ಅಟ್ಠ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ।

ಅಟ್ಠಕಂ।

## ೯. ನವಕಉದ್ದೇಸೋ

**೧೫. ನವ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ, ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ, ಕಾಯಸಕ್ಖೀ, ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ, ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ, ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ, ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ।

ನವಕಂ।

## ೧೦. ದಸಕಉದ್ದೇಸೋ

**೧೬. ದಸ ಪುಗ್ಗಲಾ –**

(೧) ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ನಿಟ್ಠಾ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ವಿಹಾಯ ನಿಟ್ಠಾ।

ದಸಕಂ।

ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಮಾತಿಕಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

# ನಿದ್ದೇಸೋ

## ೧. ಏಕಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಯವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮಯೇನ ಸಮಯಂ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ [ಫಸ್ಸಿತ್ವಾ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮಯವಿಮುತ್ತೋ"।

೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಮಯವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಮಯೇನ ಸಮಯಂ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಸಮಯವಿಮುತ್ತೋ"। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಅರಿಯೇ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಅಸಮಯವಿಮುತ್ತಾ।

೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕುಪ್ಪಧಮ್ಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ಚ ಖೋ ನ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತಿ ನ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ನ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ; ನ ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಮಾದಮಾಗಮ್ಮ ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಕುಪ್ಪೇಯ್ಯುಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕುಪ್ಪಧಮ್ಮೋ"।

೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ಚ ಖೋ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ; ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಮಾದಮಾಗಮ್ಮ ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಕುಪ್ಪೇಯ್ಯುಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮೋ"। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಅರಿಯೇ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಅಕುಪ್ಪಧಮ್ಮಾ।

೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ಚ ಖೋ ನ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತಿ ನ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ನ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ; ನ ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ, ಯಂ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಮಾದಮಾಗಮ್ಮ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಪರಿಹಾಯೇಯ್ಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ"।

೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ಚ ಖೋ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ; ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಮಾದಮಾಗಮ್ಮ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ ಪರಿಹಾಯೇಯ್ಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮೋ"। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಅರಿಯೇ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಅಪರಿಹಾನಧಮ್ಮಾ।

೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೇತನಾಭಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ಚ ಖೋ ನ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತಿ ನ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ನ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ; ನ ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ಸಚೇ ಅನುಸಞ್ಚೇತೇತಿ, ನ ಪರಿಹಾಯತಿ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ। ಸಚೇ ನ ಅನುಸಞ್ಚೇತೇತಿ, ಪರಿಹಾಯತಿ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಚೇತನಾಭಬ್ಬೋ"।

೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುರಕ್ಖಣಾಭಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ಚ ಖೋ ನ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಹೋತಿ ನ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ನ ಅಕಸಿರಲಾಭೀ; ನ ಯತ್ಥಿಚ್ಛಕಂ ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಯಾವತಿಚ್ಛಕಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಪಿ ವುಟ್ಠಾತಿಪಿ। ಸಚೇ ಅನುರಕ್ಖತಿ, ನ ಪರಿಹಾಯತಿ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ। ಸಚೇ ನ ಅನುರಕ್ಖತಿ, ಪರಿಹಾಯತಿ ತಾಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಹಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನುರಕ್ಖಣಾಭಬ್ಬೋ"।

೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ; ನ ಚ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪುಥುಜ್ಜನೋ"।

೧೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗೋತ್ರಭೂ? ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮನನ್ತರಾ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅವಕ್ಕನ್ತಿ ಹೋತಿ ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಗೋತ್ರಭೂ"।

೧೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಯೂಪರತೋ? ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಭಯೂಪರತಾ, ಯೇ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ಸೀಲವನ್ತೋ। ಅರಹಾ ಅಭಯೂಪರತೋ।

೧೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಬ್ಬಾಗಮನೋ? ಯೇ ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕಾ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ ಏಳಾ, ಅಭಬ್ಬಾ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ "ಅಭಬ್ಬಾಗಮನಾ"।

೧೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಬ್ಬಾಗಮನೋ? ಯೇ ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ನ ಕಮ್ಮಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ನ ಕಿಲೇಸಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ನ ವಿಪಾಕಾವರಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಸದ್ಧಾ ಛನ್ದಿಕಾ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ [ಪಞ್ಞವನ್ತಾ (ಸೀ॰)] ಅನೇಳಾ, ಭಬ್ಬಾ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ "ಭಬ್ಬಾಗಮನಾ"।

೧೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಯತೋ? ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಾ ಆನನ್ತರಿಕಾ, ಯೇ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ನಿಯತಾ, ಅಟ್ಠ ಚ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ನಿಯತಾ। ಅವಸೇಸಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅನಿಯತಾ।

೧೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನಕೋ? ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಪಟಿಪನ್ನಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಫಲೇ ಠಿತಾ।

೧೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಸೀಸೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಆಸವಪರಿಯಾದಾನಞ್ಚ ಹೋತಿ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಞ್ಚ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮಸೀಸೀ"।

೧೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಠಿತಕಪ್ಪೀ? ಅಯಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಸ್ಸ, ಕಪ್ಪಸ್ಸ ಚ ಉಡ್ಡಯ್ಹನವೇಲಾ ಅಸ್ಸ, ನೇವ ತಾವ ಕಪ್ಪೋ ಉಡ್ಡಯ್ಹೇಯ್ಯ ಯಾವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಠಿತಕಪ್ಪೀ"। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಠಿತಕಪ್ಪಿನೋ।

೧೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅರಿಯೋ? ಅಟ್ಠ ಅರಿಯಪುಗ್ಗಲಾ ಅರಿಯಾ। ಅವಸೇಸಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅನರಿಯಾ।

೧೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇಕ್ಖೋ? ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ತಯೋ ಫಲಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ "ಸೇಕ್ಖಾ"। ಅರಹಾ ಅಸೇಕ್ಖೋ। ಅವಸೇಸಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ನೇವಸೇಕ್ಖನಾಸೇಕ್ಖಾ।

೧೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತೇವಿಜ್ಜೋ? ತೀಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ತೇವಿಜ್ಜೋ”।

೧೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಛಳಭಿಞ್ಞೋ? ಛಹಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಛಳಭಿಞ್ಞೋ”।

೧೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ; ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”।

೧೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ; ನ ಚ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನ ಚ ಬಲೇಸು ವಸೀಭಾವಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”।

೧೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ; ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ”।

೧೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ; ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ”।

೧೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ; ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಕಾಯಸಕ್ಖೀ”।

೧೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಇದಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ। ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ”।

೧೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಇದಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ। ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ”।

೧೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾವಾಹಿಂ ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ”। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ಫಲೇ ಠಿತೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ।

೨೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಾವಾಹಿಂ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ”। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ ಫಲೇ ಠಿತೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ।

೩೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ [ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯಣೋ (ಸೀ॰ ಕ॰)]। ಸೋ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ದೇವೇ ಚ ಮಾನುಸೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮೋ"।

೩೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಲಙ್ಕೋಲೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ। ಸೋ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಕುಲಾನಿ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕೋಲಙ್ಕೋಲೋ"।

೩೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಬೀಜೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ। ಸೋ ಏಕಂಯೇವ ಮಾನುಸಕಂ ಭವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಏಕಬೀಜೀ"।

೩೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕದಾಗಾಮೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ , ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಕದಾಗಾಮೀ"।

೩೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನಾಗಾಮೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನಾಗಾಮೀ"।

೩೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಸೋ ಉಪಪನ್ನಂ ವಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ವಾ ವೇಮಜ್ಝಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಞ್ಜನೇತಿ ಉಪರಿಟ್ಠಿಮಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹಾನಾಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ"।

೩೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಸೋ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೇಮಜ್ಝಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಉಪಹಚ್ಚ ವಾ ಕಾಲಕಿರಿಯಂ [ಕಾಲಂ ಕಿರಿಯಂ (ಕ॰)] ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಞ್ಜನೇತಿ ಉಪರಿಟ್ಠಿಮಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹಾನಾಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ"।

೩೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಸೋ ಅಸಙ್ಖಾರೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಞ್ಜನೇತಿ ಉಪರಿಟ್ಠಿಮಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹಾನಾಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ"।

೩೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಸೋ

ಸಸಙ್ಖಾರೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಞ್ಜನೇತಿ ಉಪರಿಟ್ಠಿಮಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹಾನಾಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ"।

**೪೦**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಸೋ ಅವಿಹಾ ಚುತೋ ಅತಪ್ಪಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅತಪ್ಪಾ ಚುತೋ ಸುದಸ್ಸಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸುದಸ್ಸಾ ಚುತೋ ಸುದಸ್ಸಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸುದಸ್ಸಿಯಾ ಚುತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛತಿ; ಅಕನಿಟ್ಠೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಸಞ್ಜನೇತಿ ಉಪರಿಟ್ಠಿಮಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹಾನಾಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉದ್ಧಂಸೋತೋ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮೀ"।

**೪೧**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ? ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತೀಣಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸೋತಾಪನ್ನೋ"।

**೪೨**. ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾನಂ ತನುಭಾವಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ । ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ ತನುಭೂತಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಕದಾಗಾಮೀ"।

**೪೩**. ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾನಂ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಾಮರಾಗಬ್ಯಾಪಾದಾ ಅನವಸೇಸಾ ಪಹೀನಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನಾಗಾಮೀ"।

**೪೪**. ರೂಪರಾಗಅರೂಪರಾಗಮಾನಉದ್ಧಚ್ಚಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅರಹತ್ತಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ರೂಪರಾಗೋ ಅರೂಪರಾಗೋ ಮಾನೋ ಉದ್ಧಚ್ಚಂ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅನವಸೇಸಾ ಪಹೀನಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅರಹಾ"।

ಏಕಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೨. ದುಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

**೪೫**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಕೋಧೋ? ಯೋ ಕೋಧೋ ಕುಜ್ಝನಾ ಕುಜ್ಝಿತತ್ತಂ ದೋಸೋ ದುಸ್ಸನಾ ದುಸ್ಸಿತತ್ತಂ [ದೂಸನಾ ದೂಸಿತತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಬ್ಯಾಪತ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಾ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಿತತ್ತಂ ವಿರೋಧೋ ಪಟಿವಿರೋಧೋ ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ ಅಸುರೋಪೋ ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕೋಧೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಕೋಧೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕೋಧನೋ"।

**೪೬**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪನಾಹೀ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಉಪನಾಹೋ? ಪುಬ್ಬಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಅಪರಕಾಲಂ ಉಪನಾಹೋ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಉಪನಾಹೋ ಉಪನಯ್ಹನಾ ಉಪನಯ್ಹಿತತ್ತಂ ಅಟ್ಠಪನಾ [ಆಠಪನಾ (ಕ॰) ವಿಭ॰ ೮೯೧] ಠಪನಾ ಸಣ್ಠಪನಾ ಅನುಸಂಸನ್ದನಾ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧನಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಂ ಕೋಧಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉಪನಾಹೋ । ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಉಪನಾಹೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಪನಾಹೀ"।

**೪೭**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಕ್ಖೀ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಮಕ್ಖೋ? ಯೋ ಮಕ್ಖೋ ಮಕ್ಖಾಯನಾ ಮಕ್ಖಾಯಿತತ್ತಂ [ಮಕ್ಖೀಯನಾ ಮಕ್ಖೀಯಿತತ್ತಂ (ಸೀ॰), ಮಕ್ಖಿಯನಾ ಮಕ್ಖಿಯಿತತ್ತಂ (ಕ॰)] ನಿಟ್ಠುರಿಯಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಕಮ್ಮಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಕ್ಖೋ। ಯಸ್ಸ

ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಮಕ್ಖೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮಕ್ಖೀ"।

**೪೮**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಳಾಸೀ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪಳಾಸೋ? ಯೋ ಪಳಾಸೋ ಪಳಾಸಾಯನಾ ಪಳಾಸಾಯಿತತ್ತಂ ಪಳಾಸಾಹಾರೋ ವಿವಾದಟ್ಠಾನಂ ಯುಗಗ್ಗಾಹೋ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಳಾಸೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಳಾಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಳಾಸೀ"।

**೪೯**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಸ್ಸುಕೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಇಸ್ಸಾ? ಯಾ ಪರಲಾಭಸಕ್ಕಾರಗರುಕಾರಮಾನನವನ್ದನಪೂಜನಾಸು ಇಸ್ಸಾ ಇಸ್ಸಾಯನಾ ಇಸ್ಸಾಯಿತತ್ತಂ ಉಸೂಯಾ ಉಸೂಯನಾ [ಉಸ್ಸುಯಾ ಉಸ್ಸುಯನಾ (ಕ॰) ವಿಭ॰ ೮೯೩] ಉಸೂಯಿತತ್ತಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಇಸ್ಸಾ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಇಸ್ಸಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇಸ್ಸುಕೀ"।

**೫೦**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಚ್ಛರೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ? ಪಞ್ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಾನಿ - ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯಂ, ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಮಚ್ಛೇರಂ ಮಚ್ಛರಾಯನಾ ಮಚ್ಛರಾಯಿತತ್ತಂ ವೇವಿಚ್ಛಂ ಕದರಿಯಂ ಕಟುಕಞ್ಚುಕತಾ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇದಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಅಪ್ಪಹೀನಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮಚ್ಛರೀ"।

**೫೧**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಠೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಠೋ ಹೋತಿ ಪರಿಸಠೋ। ಯಂ ತತ್ಥ ಸಠಂ ಸಠತಾ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಕಕ್ಕರತಾ ಕಕ್ಕರಿಯಂ [ಕಕ್ಖಳತಾ ಕಕ್ಖಳಿಯಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಂ ಖುದ್ದಕವಿಭಙ್ಗದುಕನಿದ್ದೇಸೇಪಿ] ಪರಿಕ್ಖತ್ತತಾ ಪಾರಿಕ್ಖತ್ತಿಯಂ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇದಂ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಅಪ್ಪಹೀನಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಠೋ"।

**೫೨**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಾಯಾವೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಮಾಯಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಹೇತು ಪಾಪಿಕಂ ಇಚ್ಛಂ ಪಣಿದಹತಿ - "ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ"ತಿ ಇಚ್ಛತಿ, "ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ"ತಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪತಿ "ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ"ತಿ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, "ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ"ತಿ ಕಾಯೇನ ಪರಕ್ಕಮತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಮಾಯಾ ಮಾಯಾವಿತಾ ಅಚ್ಚಾಸರಾ ವಞ್ಚನಾ ನಿಕತಿ ವಿಕಿರಣಾ ಪರಿಹರಣಾ ಗೂಹನಾ ಪರಿಗೂಹನಾ ಛಾದನಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಾ ಅನುತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಂ ಅನಾವಿಕಮ್ಮಂ ವೋಚ್ಛಾದನಾ ಪಾಪಕಿರಿಯಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಾಯಾ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಮಾಯಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮಾಯಾವೀ"।

**೫೩**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಹಿರಿಕೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅಹಿರಿಕಂ? ಯಂ ನ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರಿಯಿತಬ್ಬೇನ ನ ಹಿರೀಯತಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಹಿರಿಕಂ। ಇಮಿನಾ ಅಹಿರಿಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಹಿರಿಕೋ"।

**೫೪**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಂ? ಯಂ ನ ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬೇನ ನ ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನೋತ್ತಪ್ಪಂ। ಇಮಿನಾ ಅನೋತ್ತಪ್ಪೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀ"।

**೫೫**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಬ್ಬಚೋ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ದೋವಚಸ್ಸತಾ? ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ದೋವಚಸ್ಸಾಯಂ ದೋವಚಸ್ಸಿಯಂ ದೋವಚಸ್ಸತಾ ವಿಪ್ಪಟಿಕುಲಗ್ಗಾಹಿತಾ ವಿಪಚ್ಚನೀಕಸಾತತಾ ಅನಾದರಿಯಂ ಅನಾದರಿಯತಾ ಅಗಾರವತಾ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸವತಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೋವಚಸ್ಸತಾ। ಇಮಾಯ ದೋವಚಸ್ಸತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ದುಬ್ಬಚೋ"।

೫೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಮಿತ್ತೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ? ಯೇ ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಸ್ಸದ್ಧಾ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತಾ ಮಚ್ಛರಿನೋ ದುಪ್ಪಞ್ಞಾ, ಯಾ ತೇಸಂ ಸೇವನಾ ನಿಸೇವನಾ ಸಂಸೇವನಾ ಭಜನಾ ಸಮ್ಭಜನಾ ಭತ್ತಿ ಸಮ್ಭತ್ತಿ ಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾ। ಇಮಾಯ ಪಾಪಮಿತ್ತತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಾಪಮಿತ್ತೋ"।

೫೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ; ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ; ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ರಕ್ಖತಿ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯಾ ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಅಗುತ್ತಿ ಅಗೋಪನಾ ಅನಾರಕ್ಖೋ ಅಸಂವರೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ। ಇಮಾಯ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಅಗುತ್ತದ್ವಾರೋ"।

೫೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞೂ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ ದವಾಯ ಮದಾಯ ಮಣ್ಡನಾಯ ವಿಭೂಸನಾಯ, ಯಾ ತತ್ಥ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಭೋಜನೇ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾ। ಇಮಾಯ ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞೂ"।

೫೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ? ಯಾ ಅಸ್ಸತಿ ಅನನುಸ್ಸತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸ್ಸತಿ ಅಸ್ಸತಿ ಅಸ್ಸರಣತಾ ಅಧಾರಣತಾ ಪಿಲಾಪನತಾ ಸಮ್ಮುಸನತಾ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚಂ। ಇಮಿನಾ ಮುಟ್ಠಸ್ಸಚ್ಚೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ"।

೬೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ? ಯಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಅನಭಿಸಮಯೋ ಅನನುಬೋಧೋ ಅಸಮ್ಬೋಧೋ ಅಪ್ಪಟಿವೇಧೋ ಅಸಙ್ಗಾಹಣಾ ಅಪರಿಯೋಗಾಹಣಾ [ಅಸಂಗಾಹನಾ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅಸಮಪೇಕ್ಖಣಾ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಕಮ್ಮಂ ದುಮ್ಮೇಜ್ಝಂ ಬಾಲ್ಯಂ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಮೋಹೋ ಪಮೋಹೋ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ಇಮಿನಾ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ"।

೬೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ? ಕಾಯಿಕೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಾಚಸಿಕೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ। ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುಸ್ಸಿಲ್ಯಂ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿ। ಇಮಾಯ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸೀಲವಿಪನ್ನೋ"।

೬೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಪನ್ನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ? "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ಹುತಂ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ [ಸುಕಟದುಕ್ಕಟಾನಂ (ಸೀ॰)] ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ನತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ , ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ , ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ [ಸಮಗ್ಗತಾ (ಕ॰)] ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ"ತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ ದಿಟ್ಠಿಕನ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾಯಿಕಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಗಾಹೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹೋ

ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪರಾಮಾಸೋ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಥೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ವಿಪರಿಯಾಸಗ್ಗಾಹೋ [ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ (ಸಬ್ಬತ್ಥ) ಪದಸಿದ್ಧಿ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬಾ], ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿ। ಇಮಾಯ ದಿಟ್ಠಿವಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ದಿಟ್ಠಿವಿಪನ್ನೋ"।

೯೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝತ್ತಸಂಯೋಜನೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಞ್ಚೋರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಜ್ಝತ್ತಸಂಯೋಜನೋ"।

೯೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹಿದ್ಧಾಸಂಯೋಜನೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಞ್ಚುದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಾನಿ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಅಪ್ಪಹೀನಾನಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಬಹಿದ್ಧಾಸಂಯೋಜನೋ"।

೯೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಕ್ಕೋಧನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಕೋಧೋ? ಯೋ ಕೋಧೋ ಕುಜ್ಝನಾ ಕುಜ್ಝಿತತ್ತಂ ದೋಸೋ ದುಸ್ಸನಾ ದುಸ್ಸಿತತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪತ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಾ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಿತತ್ತಂ ವಿರೋಧೋ ಪಟಿವಿರೋಧೋ ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ ಅಸುರೋಪೋ ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕೋಧೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಕೋಧೋ ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಕ್ಕೋಧನೋ"।

೯೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಪನಾಹೀ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಉಪನಾಹೋ? ಪುಬ್ಬಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಅಪರಕಾಲಂ ಉಪನಾಹೋ ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಉಪನಾಹೋ ಉಪನಯ್ಹನಾ ಉಪನಯ್ಹಿತತ್ತಂ ಅಟ್ಠಪನಾ ಠಪನಾ ಸಣ್ಠಪನಾ ಅನುಸಂಸನ್ದನಾ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧನಾ ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮಂ ಕೋಧಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉಪನಾಹೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಉಪನಾಹೋ ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನುಪನಾಹೀ"।

೯೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಮಕ್ಖೀ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಮಕ್ಖೋ? ಯೋ ಮಕ್ಖೋ ಮಕ್ಖಾಯನಾ ಮಕ್ಖಾಯಿತತ್ತಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಕಮ್ಮಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಕ್ಖೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಮಕ್ಖೋ ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಮಕ್ಖೀ"।

೯೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪಳಾಸೀ? ತತ್ಥ ಕತಮೋ ಪಳಾಸೋ? ಯೋ ಪಳಾಸೋ ಪಳಾಸಾಯನಾ ಪಳಾಸಾಯಿತತ್ತಂ ಪಳಾಸಾಹಾರೋ ವಿವಾದಟ್ಠಾನಂ ಯುಗಗ್ಗಾಹೋ ಅಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಳಾಸೋ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಪಳಾಸೋ ಪಹೀನೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಪಳಾಸೀ"।

೯೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನಿಸ್ಸುಕೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಇಸ್ಸಾ? ಯಾ ಪರಲಾಭಸಕ್ಕಾರಗರುಕಾರಮಾನನವನ್ದನಪೂಜನಾಸು ಇಸ್ಸಾ ಇಸ್ಸಾಯನಾ ಇಸ್ಸಾಯಿತತ್ತಂ ಉಸೂಯಾ ಉಸೂಯನಾ ಉಸೂಯಿತತ್ತಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಇಸ್ಸಾ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಇಸ್ಸಾ ಪಹೀನಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನಿಸ್ಸುಕೀ"।

೭೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗಲೋ ಅಮಚ್ಛರೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ? ಪಞ್ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಾನಿ - ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯಂ, ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಮಚ್ಛೇರಂ ಮಚ್ಛರಾಯನಾ ಮಚ್ಛರಾಯಿತತ್ತಂ ವೇವಿಚ್ಛಂ ಕದರಿಯಂ ಕಟುಕಞ್ಚುಕತಾ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇದಂ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಪಹೀನಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಮಚ್ಛರೀ"।

೭೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಠೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಠೋ ಹೋತಿ ಪರಿಸಠೋ। ಯಂ ತತ್ಥ ಸಠಂ ಸಠತಾ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಕಕ್ಕರತಾ ಕಕ್ಕರಿಯಂ ಪರಿಕ್ಖತ್ತತಾ ಪಾರಿಕ್ಖತ್ತಿಯಂ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ

ಇದಂ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಪಹೀನಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಅಸಠೋ”।

೭೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಮಾಯಾವೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಮಾಯಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಹೇತು ಪಾಪಿಕಂ ಇಚ್ಛಂ ಪಣಿದಹತಿ - “ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ”ತಿ ಇಚ್ಛತಿ, “ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ”ತಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪತಿ, “ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ”ತಿ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, “ಮಾ ಮಂ ಜಞ್ಞಾ”ತಿ ಕಾಯೇನ ಪರಕ್ಕಮತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಮಾಯಾ ಮಾಯಾವಿತಾ ಅಚ್ಚಾಸರಾ ವಞ್ಚನಾ ನಿಕತಿ ವಿಕಿರಣಾ ಪರಿಹರಣಾ ಗೂಹನಾ ಪರಿಗೂಹನಾ ಛಾದನಾ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಾ ಅನುತ್ತಾನೀಕಮ್ಮಂ ಅನಾವಿಕಮ್ಮಂ ವೋಚ್ಛಾದನಾ ಪಾಪಕಿರಿಯಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಾಯಾ। ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಯಂ ಮಾಯಾ ಪಹೀನಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಅಮಾಯಾವೀ”।

೭೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹಿರಿಮಾ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಹಿರೀ? ಯಂ ಹಿರೀಯತಿ ಹಿರಿಯಿತಬ್ಬೇನ ಹಿರೀಯತಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಹಿರೀ। ಇಮಾಯ ಹಿರಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಹಿರಿಮಾ”।

೭೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓತ್ತಪ್ಪೀ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ? ಯಂ ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಓತ್ತಪ್ಪಿತಬ್ಬೇನ ಓತ್ತಪ್ಪತಿ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಓತ್ತಪ್ಪಂ। ಇಮಿನಾ ಓತ್ತಪ್ಪೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಓತ್ತಪ್ಪೀ”।

೭೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುವಚೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೋವಚಸ್ಸತಾ? ಸಹಧಮ್ಮಿಕೇ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಸೋವಚಸ್ಸಾಯಂ ಸೋವಚಸ್ಸಿಯಂ ಸೋವಚಸ್ಸತಾ ಅವಿಪ್ಪಟಿಕುಲಗ್ಗಾಹಿತಾ ಅವಿಪಚ್ಚನೀಕಸಾತತಾ ಸಾದರಿಯಂ ಸಾದರಿಯತಾ ಸಗಾರವತಾ ಸಪ್ಪತಿಸ್ಸವತಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೋವಚಸ್ಸತಾ। ಇಮಾಯ ಸೋವಚಸ್ಸತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸುವಚೋ”।

೭೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ? ಯೇ ತೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸದ್ಧಾ ಸೀಲವನ್ತೋ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಚಾಗವನ್ತೋ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ, ಯಾ ತೇಸಂ ಸೇವನಾ ನಿಸೇವನಾ ಸಂಸೇವನಾ ಭಜನಾ ಸಮ್ಭಜನಾ ಭತ್ತಿ ಸಮ್ಭತ್ತಿ ಸಮ್ಪವಙ್ಕತಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾ। ಇಮಾಯ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ”।

೭೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ; ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ; ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯಾ ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಗುತ್ತಿ ಗೋಪನಾ ಆರಕ್ಖೋ ಸಂವರೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ। ಇಮಾಯ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರೋ”।

೭೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ - “ನೇವ ದವಾಯ, ನ ಮದಾಯ, ನ ಮಣ್ಡನಾಯ, ನ ವಿಭೂಸನಾಯ; ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಯಾಪನಾಯ ವಿಹಿಂಸೂಪರತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ। ಇತಿ ಪುರಾಣಞ್ಚ ವೇದನಂ ಪಟಿಹಙ್ಖಾಮಿ, ನವಞ್ಚ ವೇದನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾತ್ರಾ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನವಜ್ಜತಾ ಚ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಚಾ”ತಿ। ಯಾ

ತತ್ಥ ಸನ್ತುಟ್ಠಿತಾ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಭೋಜನೇ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ। ಇಮಾಯ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞೂ"।

೭೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸತಿ? ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ ಪಟಿಸ್ಸತಿ ಸತಿ ಸರಣತಾ ಧಾರಣತಾ ಅಪಿಲಾಪನತಾ ಅಸಮ್ಮುಸನತಾ ಸತಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸತಿಬಲಂ ಸಮ್ಮಾಸತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿ। ಇಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ"।

೮೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಂ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ? ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ವಿಚಯೋ ಪವಿಚಯೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ ಉಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಚ್ಚುಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ನೇಪುಞ್ಞಂ ವೇಭಬ್ಯಾ ಚಿನ್ತಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಭೂರೀ ಮೇಧಾ ಪರಿಣಾಯಿಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪತೋದೋ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದೋ ಪಞ್ಞಾಆಲೋಕೋ ಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ ಪಞ್ಞಾರತನಂ ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ಇಮಿನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮ್ಪಜಾನೋ"।

೮೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ? ಕಾಯಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಕಾಯಿಕವಾಚಸಿಕೋ ಅವೀತಿಕ್ಕಮೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ। ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೀಲಸಂವರೋ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾ। ಇಮಾಯ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ"।

೮೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ? ತತ್ಥ ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ? "ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ಅತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ಅತ್ಥಿ ಹುತಂ, ಅತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಅತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ಅತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ಅತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ಅತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀ"ತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾ। ಇಮಾಯ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ"।

೮೩. ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ? ಯೋ ಚ ಪುಬ್ಬಕಾರೀ, ಯೋ ಚ ಕತಞ್ಞೂ ಕತವೇದೀ - ಇಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೮೪. ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ದುತ್ತಪ್ಪಯಾ? ಯೋ ಚ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಯೋ ಚ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ - ಇಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ "ದುತ್ತಪ್ಪಯಾ"।

೮೫. ಕತಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸುತಪ್ಪಯಾ? ಯೋ ಚ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ನ ನಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಯೋ ಚ ಲದ್ಧಂ ಲದ್ಧಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ - ಇಮೇ ದ್ವೇ ಪುಗ್ಗಲಾ "ಸುತಪ್ಪಯಾ"।

೮೬. ಕತಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸವಾ ವಡ್ಢನ್ತಿ? ಯೋ ಚ ನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿತಬ್ಬಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯತಿ, ಯೋ ಚ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯತಿ - ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸವಾ ವಡ್ಢನ್ತಿ।

೮೭. ಕತಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸವಾ ನ ವಡ್ಢನ್ತಿ? ಯೋ ಚ ನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿತಬ್ಬಂ ನ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯತಿ, ಯೋ ಚ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿತಬ್ಬಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯತಿ - ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಆಸವಾ ನ ವಡ್ಢನ್ತಿ।

೮೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಅಞ್ಞಂ ದುಸ್ಸೀಲಂ ಪಾಪಧಮ್ಮಂ ಸೇವತಿ ಭಜತಿ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತೋ"।

೮೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಅಞ್ಞಂ ಸೀಲವನ್ತಂ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಂ ಸೇವತಿ ಭಜತಿ ಪಯಿರುಪಾಸತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಣೀತಾಧಿಮುತ್ತೋ"।

೯೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿತ್ತೋ? ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ [ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ (ಸೀ॰)] ಯೇ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸಾವಕಾ ಅರಹನ್ತೋ ತಿತ್ತಾ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಿತ್ತೋ ಚ ತಪ್ಪೇತಾ ಚ [ತಪ್ಪೇತಾ ಚ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿತ್ತೋ (ಸೀ॰)]।

ದುಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೩. ತಿಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೯೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಿರಾಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಅಸುಚಿ ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತೋ ಅಸ್ಸಮಣೋ ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞೋ ಅನ್ತೋಪೂತಿ ಅವಸ್ಸುತೋ ಕಸಮ್ಬುಜಾತೋ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ನಿರಾಸೋ"।

೯೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸಂಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಆಸಂಸೋ"।

೯೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಗತಾಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಸುಣಾತಿ - "ಇತ್ಥನ್ನಾಮೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ನ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮಾಹಮ್ಪಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಯಾ ಹಿಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಮುತ್ತಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಾಸಾ, ಸಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಿಗತಾಸೋ"।

೯೪. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ತಯೋ ಗಿಲಾನೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ತಯೋ ಗಿಲಾನಾ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ, ನೇವ ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ। (೧)

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ, ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ। (೨)

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ। (೩)

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಗಿಲಾನೋ ಲಭನ್ತೋ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಭೇಸಜ್ಜಾನಿ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋ ಪತಿರೂಪಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಂ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ವುಟ್ಠಾತಿ ತಮ್ಹಾ ಆಬಾಧಾ, ಇಮಂ ಗಿಲಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಭಗವತಾ ಗಿಲಾನಭತ್ತಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಗಿಲಾನಭೇಸಜ್ಜಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕೋ ಅನುಞ್ಞಾತೋ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ ಗಿಲಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಗಿಲಾನಾ ಉಪಟ್ಠಾತಬ್ಬಾ।

ಏವಮೇವಂ [ಏವಮೇವ (ಸೀ॰)] ತಯೋ ಗಿಲಾನೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ತಯೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವಣಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವಣಾಯ, ನೇವ ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ। (೧)

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ, ಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವಣಾಯ ಅಲಭನ್ತೋ ವಾ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವಣಾಯ, ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ। (೨)

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವಣಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ। (೩)

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಭನ್ತೋ ತಥಾಗತಂ ದಸ್ಸನಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ, ಲಭನ್ತೋ ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಸವಣಾಯ ನೋ ಅಲಭನ್ತೋ , ಓಕ್ಕಮತಿ ನಿಯಾಮಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ, ಇಮಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಇಮಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸೇತಬ್ಬೋ। ಇಮೇ ತಯೋ ಗಿಲಾನೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

**೯೫**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಾಯಸಕ್ಖೀ"।

**೯೬**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ"।

**೯೭**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ

ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಯಥಾದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ"।

೯೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗೂಥಭಾಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ ಸಭಗ್ಗತೋ ವಾ ಪರಿಸಗ್ಗತೋ ವಾ ಞಾತಿಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ರಾಜಕುಲಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಅಭಿನೀತೋ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ - "ಏಹಮ್ಭೋ [ಏಹಿ ಭೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೪೦; ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮], ಪುರಿಸ, ಯಂ ಜಾನಾಸಿ ತಂ ವದೇಹೀ"ತಿ, ಸೋ ಅಜಾನಂ ವಾ ಆಹ - "ಜಾನಾಮೀ"ತಿ, ಜಾನಂ ವಾ ಆಹ - "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ, ಅಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ - "ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ - "ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಇತಿ ಅತ್ತಹೇತು ವಾ ಪರಹೇತು ವಾ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತು ವಾ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಗೂಥಭಾಣೀ"।

೯೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಪ್ಫಭಾಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುಸಾವಾದಂ ಪಹಾಯ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಸಭಗ್ಗತೋ ವಾ ಪರಿಸಗ್ಗತೋ ವಾ ಞಾತಿಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ರಾಜಕುಲಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಅಭಿನೀತೋ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ - "ಏಹಮ್ಭೋ, ಪುರಿಸ, ಯಂ ಜಾನಾಸಿ ತಂ ವದೇಹೀ"ತಿ, ಸೋ ಅಜಾನಂ ವಾ ಆಹ - "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ, ಜಾನಂ ವಾ ಆಹ - "ಜಾನಾಮೀ"ತಿ, ಅಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ - "ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ - "ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಇತಿ ಅತ್ತಹೇತು ವಾ ಪರಹೇತು ವಾ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತು ವಾ ನ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪುಪ್ಫಭಾಣೀ"।

೧೦೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮಧುಭಾಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ನೇಲಾ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ಪೇಮನಿಯಾ ಹದಯಙ್ಗಮಾ ಪೋರೀ ಬಹುಜನಕನ್ತಾ ಬಹುಜನಮನಾಪಾ, ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮಧುಭಾಣೀ"।

೧೦೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ [ಪತಿಟ್ಠೀಯತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫], ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ದುಟ್ಠಾರುಕೋ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ [ಕಥಲಾಯ (ಕ॰), ಕಥಲೇನ (ಅಟ್ಠಕಥಾ) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೨೫] ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಆಸವಂ ದೇತಿ [ಅಸ್ಸವನೋತಿ (ಸೀ॰)], ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅರುಕೂಪಮಚಿತ್ತೋ"।

೧೦೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಜ್ಜೂಪಮಚಿತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ರತ್ತನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾಯ ವಿಜ್ಜನ್ತರಿಕಾಯ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ , "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಿಜ್ಜೂಪಮಚಿತ್ತೋ"।

೧೦೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಜಿರೂಪಮಚಿತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ವಜಿರಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಭೇಜ್ಜಂ ಮಣಿ ವಾ ಪಾಸಾಣೋ ವಾ, ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ

ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಜಿರೂಪಮಚಿತ್ತೋ"।

೧೦೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನ್ಧೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಥಾರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ; ತಥಾರೂಪಮ್ಪಿಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನ್ಧೋ"।

೧೦೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏಕಚಕ್ಖು? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಥಾರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ಹೋತಿ , ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ; ತಥಾರೂಪಮ್ಪಿಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ನ ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಏಕಚಕ್ಖು"।

೧೦೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದ್ವಿಚಕ್ಖು? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ತಥಾರೂಪಂ ಚಕ್ಖು ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಅನಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಅಧಿಗತಂ ವಾ ಭೋಗಂ ಫಾತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ; ತಥಾರೂಪಮ್ಪಿಸ್ಸ ಚಕ್ಖು ಹೋತಿ ಯಥಾರೂಪೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ಜಾನೇಯ್ಯ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ದ್ವಿಚಕ್ಖು"।

೧೦೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ [ಗತೋ (ಸೀ॰), ಗನ್ತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಾಯ [ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)]। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಕುಮ್ಭೋ ನಿಕ್ಕುಜ್ಜೋ [ನಿಕುಜ್ಜೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦] ತತ್ರ ಉದಕಂ ಆಸಿತ್ತಂ ವಿವಟ್ಟತಿ, ನೋ ಸಣ್ಠಾತಿ; ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಾಯ । ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅವಕುಜ್ಜಪಞ್ಞೋ"।

೧೦೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ವುಟ್ಠಿತೋ ಚ ಖೋ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಚ್ಛಙ್ಗೇ ನಾನಾಖಜ್ಜಕಾನಿ ಆಕಿಣ್ಣಾನಿ - ತಿಲಾ ತಣ್ಡುಲಾ [ತಿಲತಣ್ಡುಲಾ (ಕ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦] ಮೋದಕಾ ಬದರಾ। ಸೋ

ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹನ್ತೋ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸಾ ಪಕಿರೇಯ್ಯ। ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ವುಟ್ಠಿತೋ ಚ ಖೋ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ನೇವ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನ ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಚ್ಛಙ್ಗಪಞ್ಞೋ"।

೧೦೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಥುಪಞ್ಞೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಕುಮ್ಭೋ ಉಕ್ಕುಜ್ಜೋ ತತ್ರ ಉದಕಂ ಆಸಿತ್ತಂ ಸಣ್ಠಾತಿ, ನೋ ವಿವಟ್ಟತಿ; ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಾಮಂ ಗನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ ಅಭಿಕ್ಖಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವಣಾಯ। ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇನ್ತಿ। ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ವುಟ್ಠಿತೋಪಿ ತಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ತಸ್ಸಾ ಕಥಾಯ ಆದಿಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಮಜ್ಝಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಯೋಸಾನಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪುಥುಪಞ್ಞೋ"।

೧೧೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ಅವೀತರಾಗೋ? ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ "ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ಅವೀತರಾಗಾ"।

೧೧೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗೋ, ಭವೇಸು ಅವೀತರಾಗೋ? ಅನಾಗಾಮೀ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗೋ, ಭವೇಸು ಅವೀತರಾಗೋ"।

೧೧೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ವೀತರಾಗೋ? ಅರಹಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಾಮೇಸು ಚ ಭವೇಸು ಚ ವೀತರಾಗೋ"।

೧೧೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಸಾಣಲೇಖೂಪಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಪಾಸಾಣೇ ಲೇಖಾ ನ ಖಿಪ್ಪಂ ಲುಜ್ಜತಿ ವಾತೇನ ವಾ ಉದಕೇನ ವಾ, ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಾಸಾಣಲೇಖೂಪಮೋ"।

೧೧೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಥವಿಲೇಖೂಪಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ನ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಪಥವಿಯಾ [ಪಠವಿಯಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಲೇಖಾ ಖಿಪ್ಪಂ ಲುಜ್ಜತಿ ವಾತೇನ ವಾ ಉದಕೇನ ವಾ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ನ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಥವಿಲೇಖೂಪಮೋ"।

೧೧೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉದಕಲೇಖೂಪಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗಾಳ್ಹೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಫರುಸೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಮನಾಪೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಂಸನ್ದತಿಮೇವ [... ಚೇವ (ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೩] ಸನ್ಧಿಯತಿಮೇವ [... ಚೇವ (ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೩] ಸಮ್ಮೋದತಿಮೇವ [... ಚೇವ (ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೩೩]। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಉದಕೇ ಲೇಖಾ ಖಿಪ್ಪಂ ಲುಜ್ಜತಿ, ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ; ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗಾಳ್ಹೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಫರುಸೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಅಮನಾಪೇನಪಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ ಸಂಸನ್ದತಿಮೇವ ಸನ್ಧಿಯತಿಮೇವ ಸಮ್ಮೋದತಿಮೇವ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉದಕಲೇಖೂಪಮೋ"।

೧೧೬. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ತಯೋ ಪೋತ್ಥಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ತಯೋ ಪೋತ್ಥಕಾ - ನವೋಪಿ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಚ, ಮಜ್ಝಿಮೋಪಿ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಚ, ಜಿಣ್ಣೋಪಿ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಚ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ ಚ। ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಪೋತ್ಥಕಂ ಉಕ್ಖಲಿಪರಿಮಜ್ಜನಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇ ವಾ ನಂ ಛಡ್ಡೇನ್ತಿ। ಏವಮೇವಂ ತಯೋಮೇ ಪೋತ್ಥಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು। ಕತಮೇ ತಯೋ? ನವೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ, ಇದಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ , ತೇಸಂ ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗ್ಘತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಪೋತ್ಥಕೋ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಥೇರೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ, ಇದಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಣ್ಣತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಪೋತ್ಥಕೋ ದುಕ್ಖಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತೇಸಂ ತಂ ನ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ನ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗ್ಘತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಪೋತ್ಥಕೋ ಅಪ್ಪಗ್ಘೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಏವರೂಪೋ ಚೇ ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಭಣತಿ। ತಮೇನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು - "ಕಿಂ ನು ಖೋ ತುಯ್ಹಂ ಬಾಲಸ್ಸ ಅಬ್ಯತ್ತಸ್ಸ ಭಣಿತೇನ, ತ್ವಮ್ಪಿ ನಾಮ ಭಣಿತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞಸೀ"ತಿ! ಸೋ ಕುಪಿತೋ ಅನತ್ತಮನೋ ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರೇತಿ ಯಥಾರೂಪಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಙ್ಘೋ ತಂ ಉಕ್ಖಿಪತಿ, ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇವ ನಂ ಪೋತ್ಥಕಂ। ಇಮೇ ತಯೋ ಪೋತ್ಥಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೧೭. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ತಯೋ ಕಾಸಿಕವತ್ಥೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ತೀಣಿ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಾನಿ - ನವಮ್ಪಿ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಮಜ್ಝಿಮಮ್ಪಿ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ, ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚೇವ ಹೋತಿ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಞ್ಚ ಮಹಗ್ಘಞ್ಚ। ಜಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ರತನಪಲಿವೇಠನಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ ಗನ್ಧಕರಣ್ಡಕೇ ವಾ ನಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತಿ।

ಏವಮೇವಂ ತಯೋಮೇ ಕಾಸಿಕವತ್ಥೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು। ಕತಮೇ ತಯೋ? ನವೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ , ಇದಮಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ, ತಥೂಪಮೋ

ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ [ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ (ಸಬ್ಬತ್ಥ) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೦೦] ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ [ಪತಿಗಣ್ಹಾತಿ (ಸೀ॰) ರೂಪಸಿದ್ಧಿಟೀಕಾಯ ಪನ ಸಮೇತಿ] ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ಮಹಗ್ಘಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಮಜ್ಝಿಮೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಥೇರೋ ಚೇಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೋತಿ ಸೀಲವಾ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ಇದಮಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ವಣ್ಣವನ್ತಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೇವನ್ತಿ ಭಜನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇಸಂ ತಂ ಹೋತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ। ಇದಮಸ್ಸ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಯೇಸಂ ಖೋ ಪನ ಸೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತೇಸಂ ತಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ ಹೋತಿ ಮಹಾನಿಸಂಸಂ। ಇದಮಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘತಾಯ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ ಮಹಗ್ಘಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಏವರೂಪೋ ಚೇ ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಭಣತಿ, ತಮೇನಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಏವಮಾಹಂಸು - "ಅಪ್ಪಸದ್ದಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ ಹೋಥ, ಥೇರೋ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮಞ್ಚ ವಿನಯಞ್ಚ ಭಣತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ತಂ ವಚನಂ ಆಧೇಯ್ಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಗನ್ಧಕರಣ್ಡಕೇವ ನಂ ಕಾಸಿಕವತ್ಥಂ। ಇಮೇ ತಯೋ ಕಾಸಿಕವತ್ಥೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೧೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉದ್ಧತೋ ಹೋತಿ ಉನ್ನಳೋ ಚಪಲೋ ಮುಖರೋ ವಿಕಿಣ್ಣವಾಚೋ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಅಸಮಾಹಿತೋ ವಿಬ್ಭನ್ತಚಿತ್ತೋ ಪಾಕತಿನ್ದ್ರಿಯೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ"।

೧೧೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುದ್ಧತೋ ಹೋತಿ ಅನುನ್ನಳೋ ಅಚಪಲೋ ಅಮುಖರೋ ಅವಿಕಿಣ್ಣವಾಚೋ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತಿ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸಮಾಹಿತೋ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸಂವುತಿನ್ದ್ರಿಯೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ದುಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ"।

೧೨೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ"।

೧೨೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೀನೋ ಹೋತಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ, ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುದ್ದಯಾ ಅಞ್ಞತ್ರ ಅನುಕಮ್ಪಾ।

೧೨೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದಿಸೋ ಹೋತಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? "ಸೀಲಸಾಮಞ್ಞಗತಾನಂ ಸತಂ ಸೀಲಕಥಾ ಚ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಪವತ್ತಿನೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ; ಸಮಾಧಿಸಾಮಞ್ಞಗತಾನಂ ಸತಂ ಸಮಾಧಿಕಥಾ ಚ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಪವತ್ತಿನೀ [ಪವತ್ತನೀ (ಸೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬] ಭವಿಸ್ಸತಿ; ಪಞ್ಞಾಸಾಮಞ್ಞಗತಾನಂ ಸತಂ ಪಞ್ಞಾಕಥಾ ಚ ನೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಫಾಸು ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಾ ಚ ನೋ ಪವತ್ತಿನೀ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

೧೨೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಧಿಕೋ ಹೋತಿ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ। ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? "ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ; ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ; ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಸ್ಸಾಮಿ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಗರುಂ ಕತ್ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

೧೨೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ ಅಸುಚಿ ಸಙ್ಕಸ್ಸರಸಮಾಚಾರೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಕಮ್ಮನ್ತೋ ಅಸ್ಸಮಣೋ ಸಮಣಪಟಿಞ್ಞೋ ಅಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಪಟಿಞ್ಞೋ ಅನ್ತೋಪೂತಿ ಅವಸ್ಸುತೋ ಕಸಮ್ಬುಜಾತೋ। ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ – "ಪಾಪಮಿತ್ತೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಸಹಾಯೋ ಪಾಪಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ"ತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಅಹಿ ಗೂಥಗತೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಡಂಸತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಮಕ್ಖೇತಿ; ಏವಮೇವಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಪಾಪಕೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ – "ಪಾಪಮಿತ್ತೋ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಸಹಾಯೋ ಪಾಪಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ"ತಿ! ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜಿಗುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

೧೨೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ದುಟ್ಠಾರುಕೋ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಆಸವಂ ದೇತಿ, ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ತಿನ್ದುಕಾಲಾತಂ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ ವಾ ಘಟ್ಟಿತಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಚಿಚ್ಚಿಟಾಯತಿ ಚಿಟಿಚಿಟಾಯತಿ, ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗೂಥಕೂಪೋ ಕಟ್ಠೇನ ವಾ ಕಠಲಾಯ ವಾ ಘಟ್ಟಿತೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕೋಧನೋ ಹೋತಿ ಉಪಾಯಾಸಬಹುಲೋ, ಅಪ್ಪಮ್ಪಿ ವುತ್ತೋ ಸಮಾನೋ ಅಭಿಸಜ್ಜತಿ ಕುಪ್ಪತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಪತಿತ್ಥೀಯತಿ, ಕೋಪಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಪಾತುಕರೋತಿ; ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? "ಅಕ್ಕೋಸೇಯ್ಯಪಿ ಮಂ ಪರಿಭಾಸೇಯ್ಯಪಿ ಮಂ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಮೇ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ! ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ ನ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ನ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ನ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

೧೨೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ – ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ಖೋ ನಂ ಕಲ್ಯಾಣೋ ಕಿತ್ತಿಸದ್ದೋ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ – "ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೋ

ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಹಾಯೋ ಕಲ್ಯಾಣಸಮ್ಪವಙ್ಕೋ"ತಿ! ತಸ್ಮಾ ಏವರೂಪೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇವಿತಬ್ಬೋ ಭಜಿತಬ್ಬೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬೋ।

೧೨೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ? ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿನೋ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರಿನೋ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರಿನೋ।

೧೨೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ? ಅನಾಗಾಮೀ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಮತ್ತಸೋ ಕಾರೀ।

೧೨೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ? ಅರಹಾ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲೇಸು ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ।

೧೩೦. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ [ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)], ನ ರೂಪಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ರೂಪಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ರೂಪಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ವೇದನಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನ ರೂಪಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಲಾಭೀ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ರೂಪಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನ ವೇದನಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಲಾಭೀ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸತ್ಥಾ ಕಾಮಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ರೂಪಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ವೇದನಾನಞ್ಚ ಪರಿಞ್ಞಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇಮೇ ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ।

೧೩೧. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ। ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ನ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ನ ಪಞ್ಞಪೇತಿ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಸಸ್ಸತವಾದೋ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಂ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠೇ ಚೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ನ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಅಭಿಸಮ್ಪರಾಯಞ್ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಸಚ್ಚತೋ ಥೇತತೋ ನ ಪಞ್ಞಪೇತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸತ್ಥಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಇಮೇ ಅಪರೇಪಿ ತಯೋ ಸತ್ಥಾರೋ।

## ೪. ಚತುಕ್ಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೧೩೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾಯೀ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ"।

೧೩೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇನ ಅಸಪ್ಪುರಿಸತರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಸಮಾದಪೇತಿ , ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾಯೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನೇ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇನ ಅಸಪ್ಪುರಿಸತರೋ"।

೧೩೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ , ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಪ್ಪುರಿಸೋ"।

೧೩೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಪ್ಪುರಿಸೇನ ಸಪ್ಪುರಿಸತರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಪ್ಪುರಿಸೇನ ಸಪ್ಪುರಿಸತರೋ"।

೧೩೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣವಾಚೋ [ಪಿಸುಣಾವಾಚೋ] ಹೋತಿ, ಫರುಸವಾಚೋ [ಫರುಸಾವಾಚೋ (ಸೀ॰) ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೫] ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಹೋತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ, ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ [ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀ (ಕ॰)] ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಾಪೋ"।

೧೩೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪೇನ ಪಾಪತರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಮುಸಾವಾದೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಿಸುಣವಾಚೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಫರುಸವಾಚೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಬ್ಯಾಪಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಾಪೇನ ಪಾಪತರೋ"।

೧೩೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ , ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ, ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ [ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ (ಕ॰)] ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಲ್ಯಾಣೋ"।

೧೩೯. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಕಲ್ಯಾಣತರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅನಭಿಜ್ಝಾಲು ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅನಭಿಜ್ಝಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅಬ್ಯಾಪಾದೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಲ್ಯಾಣೇನ ಕಲ್ಯಾಣತರೋ"।

೧೪೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ... ಪೇ॰... ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಾಪಧಮ್ಮೋ"।

೧೪೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಪಧಮ್ಮೇನ ಪಾಪಧಮ್ಮತರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಅತ್ತನಾ ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾಯೀ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ಸಮಾದಪೇತಿ... ಪೇ॰... ಅತ್ತನಾ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಾಪಧಮ್ಮೇನ ಪಾಪಧಮ್ಮತರೋ"।

೧೪೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಸಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ"।

೧೪೩. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇನ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮತರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ...ಪೇ॰... ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತಿ ಪರಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೇನ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮತರೋ"।

೧೪೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾವಜ್ಜೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಾವಜ್ಜೋ"।

೧೪೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಜ್ಜಬಹುಲೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾವಜ್ಜೇನ ಬಹುಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಂ ಅನವಜ್ಜೇನ, ಸಾವಜ್ಜೇನ ಬಹುಲಂ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಂ ಅನವಜ್ಜೇನ,

ಸಾವಜ್ಜೇನ ಬಹುಲಂ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಂ ಅನವಜ್ಜೇನ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಜ್ಜಬಹುಲೋ"।

**೧೪೬**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪವಜ್ಜೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನವಜ್ಜೇನ ಬಹುಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಂ ಸಾವಜ್ಜೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ಬಹುಲಂ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಂ ಸಾವಜ್ಜೇನ, ಅನವಜ್ಜೇನ ಬಹುಲಂ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಅಪ್ಪಂ ಸಾವಜ್ಜೇನ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅಪ್ಪವಜ್ಜೋ"।

**೧೪೭**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನವಜ್ಜೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನವಜ್ಜೇನ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅನವಜ್ಜೇನ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅನವಜ್ಜೇನ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನವಜ್ಜೋ"।

**೧೪೮**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ"।

**೧೪೯**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ"।

**೧೫೦**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇಯ್ಯೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಏವಂ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ನೇಯ್ಯೋ"।

**೧೫೧**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪದಪರಮೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಮ್ಪಿ ಸುಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಭಣತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ಧಾರಯತೋ ಬಹುಮ್ಪಿ ವಾಚಯತೋ ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪದಪರಮೋ"।

**೧೫೨**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ [ಯುತ್ತಪಟಿಭಾಣೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೩೨] ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಯುತ್ತಂ ವದತಿ ನೋ ಸೀಘಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ"।

**೧೫೩**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಸೀಘಂ ವದತಿ ನೋ ಯುತ್ತಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ"।

**೧೫೪**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಚ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ಯುತ್ತಞ್ಚ ವದತಿ ಸೀಘಞ್ಚ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಚ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ಚ"।

**೧೫೫**. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಸಮಾನೋ ನೇವ ಯುತ್ತಂ ವದತಿ ನೋ ಸೀಘಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಪುಗ್ಗಲೋ "ನೇವ ಯುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ ನೋ ಮುತ್ತಪ್ಪಟಿಭಾನೋ"।

**೧೫೭**. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಅಪ್ಪಞ್ಚ ಭಾಸತಿ ಅಸಹಿತಞ್ಚ, ಪರಿಸಾ ಚಸ್ಸ ನ ಕುಸಲಾ ಹೋತಿ ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸ। ಏವರೂಪೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಏವರೂಪಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಅಪ್ಪಞ್ಚ ಭಾಸತಿ ಸಹಿತಞ್ಚ, ಪರಿಸಾ ಚಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಹೋತಿ ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸ। ಏವರೂಪೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಏವರೂಪಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಬಹುಞ್ಚ ಭಾಸತಿ ಅಸಹಿತಞ್ಚ, ಪರಿಸಾ ಚಸ್ಸ ನ ಕುಸಲಾ ಹೋತಿ ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸ। ಏವರೂಪೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಏವರೂಪಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ಇಧ ಪನೇಕಚ್ಚೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಬಹುಞ್ಚ ಭಾಸತಿ ಸಹಿತಞ್ಚ, ಪರಿಸಾ ಚಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಹೋತಿ ಸಹಿತಾಸಹಿತಸ್ಸ। ಏವರೂಪೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ಏವರೂಪಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ "ಧಮ್ಮಕಥಿಕಾ ಪುಗ್ಗಲಾ"।

**೧೫೮**. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ವಲಾಹಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರೋ ವಲಾಹಕಾ - ಗಜ್ಜಿತಾ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ, ವಸ್ಸಿತಾ ನೋ ಗಜ್ಜಿತಾ, ಗಜ್ಜಿತಾ ಚ ವಸ್ಸಿತಾ ಚ, ನೇವ ಗಜ್ಜಿತಾ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ವಲಾಹಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ? ಗಜ್ಜಿತಾ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ, ವಸ್ಸಿತಾ ನೋ ಗಜ್ಜಿತಾ, ಗಜ್ಜಿತಾ ಚ ವಸ್ಸಿತಾ ಚ, ನೇವ ಗಜ್ಜಿತಾ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಜ್ಜಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಕತ್ತಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಜ್ಜಿತಾ ಹೋತಿ, ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ವಲಾಹಕೋ ಗಜ್ಜಿತಾ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಗಜ್ಜಿತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಭಾಸಿತಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಗಜ್ಜಿತಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ವಲಾಹಕೋ ವಸ್ಸಿತಾ ನೋ ಗಜ್ಜಿತಾ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಜ್ಜಿತಾ ಚ ಹೋತಿ ವಸ್ಸಿತಾ ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಭಾಸಿತಾ ಚ ಹೋತಿ, ಕತ್ತಾ ಚ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಜ್ಜಿತಾ ಚ ಹೋತಿ ವಸ್ಸಿತಾ ಚ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ವಲಾಹಕೋ ಗಜ್ಜಿತಾ ಚ ವಸ್ಸಿತಾ ಚ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಗಜ್ಜಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಕತ್ತಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಗಜ್ಜಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ವಲಾಹಕೋ ನೇವ ಗಜ್ಜಿತಾ ನೋ ವಸ್ಸಿತಾ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ವಲಾಹಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

**೧೫೯**. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮೂಸಿಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತಸ್ಸೋ ಮೂಸಿಕಾ - ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ, ವಸಿತಾ ನೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ, ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಚ ವಸಿತಾ ಚ, ನೇವ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಮೂಸಿಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ, ವಸಿತಾ ನೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ, ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಚ ವಸಿತಾ ಚ, ನೇವ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸಿತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ - ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸಿತಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸಾ ಮೂಸಿಕಾ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಸಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ - ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಸಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸಾ ಮೂಸಿಕಾ ವಸಿತಾ ನೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ವಸಿತಾ ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಂ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ - ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಚ ಹೋತಿ ವಸಿತಾ ಚ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸಾ ಮೂಸಿಕಾ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಚ ವಸಿತಾ ಚ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸಿತಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ - ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ಹೋತಿ ನೋ ವಸಿತಾ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸಾ ಮೂಸಿಕಾ ನೇವ ಗಾಧಂ ಕತ್ತಾ ನೋ ವಸಿತಾ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮೂಸಿಕೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

**೧೫೯**. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಮ್ಬೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರಿ ಅಮ್ಬಾನಿ - ಆಮಂ ಪಕ್ಕವಣ್ಣಿ [ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ], ಪಕ್ಕಂ ಆಮವಣ್ಣಿ [ಆಮವಣ್ಣೀ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೫], ಆಮಂ ಆಮವಣ್ಣಿ, ಪಕ್ಕಂ ಪಕ್ಕವಣ್ಣಿ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಅಮ್ಬೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಆಮೋ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ, ಪಕ್ಕೋ ಆಮವಣ್ಣೀ, ಆಮೋ ಆಮವಣ್ಣೀ, ಪಕ್ಕೋ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಮೋ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ [ಸಮ್ಮಿಞ್ಜಿತಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಮೋ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಅಮ್ಬಂ ಆಮಂ ಪಕ್ಕವಣ್ಣಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ ಆಮವಣ್ಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ ಆಮವಣ್ಣೀ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಅಮ್ಬಂ ಪಕ್ಕಂ ಆಮವಣ್ಣಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಮೋ ಹೋತಿ ಆಮವಣ್ಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಮೋ ಹೋತಿ ಆಮವಣ್ಣೀ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಅಮ್ಬಂ ಆಮಂ ಆಮವಣ್ಣಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ । ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ …ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಕ್ಕೋ ಹೋತಿ ಪಕ್ಕವಣ್ಣೀ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ತಂ ಅಮ್ಬಂ ಪಕ್ಕಂ ಪಕ್ಕವಣ್ಣಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಮ್ಬೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೧೯೦. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕುಮ್ಭೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಕುಮ್ಭಾ - ತುಚ್ಛೋ ಪಿಹಿತೋ, ಪೂರೋ ವಿವಟೋ, ತುಚ್ಛೋ ವಿವಟೋ, ಪೂರೋ ಪಿಹಿತೋ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಕುಮ್ಭೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ತುಚ್ಛೋ ಪಿಹಿತೋ, ಪೂರೋ ವಿವಟೋ, ತುಚ್ಛೋ ವಿವಟೋ, ಪೂರೋ ಪಿಹಿತೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ಪಿಹಿತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ಪಿಹಿತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಕುಮ್ಭೋ ತುಚ್ಛೋ ಪಿಹಿತೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪೂರೋ ಹೋತಿ ವಿವಟೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪೂರೋ ಹೋತಿ ವಿವಟೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಕುಮ್ಭೋ ಪೂರೋ ವಿವಟೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ವಿವಟೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ತುಚ್ಛೋ ಹೋತಿ ವಿವಟೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಕುಮ್ಭೋ ತುಚ್ಛೋ ವಿವಟೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪೂರೋ ಹೋತಿ ಪಿಹಿತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪೂರೋ ಹೋತಿ ಪಿಹಿತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಕುಮ್ಭೋ ಪೂರೋ ಪಿಹಿತೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕುಮ್ಭೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೧೯೦. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಉದಕರಹದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಉದಕರಹದಾ - ಉತ್ತಾನೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ, ಉತ್ತಾನೋ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಉದಕರಹದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಉತ್ತಾನೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ, ಉತ್ತಾನೋ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ, ಗಮ್ಭೀರೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉತ್ತಾನೋ ಹೋತಿ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉತ್ತಾನೋ ಹೋತಿ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಉದಕರಹದೋ ಉತ್ತಾನೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಉದಕರಹದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉತ್ತಾನೋ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ನ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉತ್ತಾನೋ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಉದಕರಹದೋ ಉತ್ತಾನೋ ಉತ್ತಾನೋಭಾಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹೋತಿ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಹೋತಿ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಂ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಂ ಆಲೋಕಿತಂ ವಿಲೋಕಿತಂ ಸಮಿಞ್ಜಿತಂ ಪಸಾರಿತಂ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣಂ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಹೋತಿ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಉದಕರಹದೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಗಮ್ಭೀರೋಭಾಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಉದಕರಹದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೧೯೧. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬಲೀಬದ್ದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಬಲೀಬದ್ದಾ [ಬಲಿಬದ್ಧಾ (ಸ್ಯಾ॰)] - ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ [ಸಗವಚಣ್ಡೋ (ಕ॰ ಸೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೦೮] ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ, ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ, ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಚ

ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಚ, ನೇವ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಬಲೀಬದ್ದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ, ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ, ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಚ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಚ, ನೇವ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಪರಿಸಂ ಉಬ್ಬೇಜಿತಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಪರಿಸಂ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಬಲೀಬದ್ದೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ನೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಪರಿಸಂ ಉಬ್ಬೇಜಿತಾ ಹೋತಿ, ನೋ ಸಕಪರಿಸಂ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ನೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಬಲೀಬದ್ದೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಚ ಹೋತಿ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಪರಿಸಞ್ಚ ಉಬ್ಬೇಜಿತಾ ಹೋತಿ, ಪರಪರಿಸಞ್ಚ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಚ ಹೋತಿ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಚ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಬಲೀಬದ್ದೋ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಚ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ ಚ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಸಕಪರಿಸಂ ಉಬ್ಬೇಜಿತಾ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಪರಿಸಂ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಬಲೀಬದ್ದೋ ನೇವ ಸಕಗವಚಣ್ಡೋ ನೋ ಪರಗವಚಣ್ಡೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಬಲೀಬದ್ದೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೧೬೩. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸಾ [ಆಸಿವಿಸಾ (ಸ್ಯಾ॰)] - ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ, ಘೋರವಿಸೋ ನೋ ಆಗತವಿಸೋ, ಆಗತವಿಸೋ ಚ ಘೋರವಿಸೋ ಚ, ನೇವ ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಆಸೀವಿಸೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ, ಘೋರವಿಸೋ ನೋ ಆಗತವಿಸೋ, ಆಗತವಿಸೋ ಚ ಘೋರವಿಸೋ ಚ, ನೇವ ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗತವಿಸೋ ಹೋತಿ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ನ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗತವಿಸೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಘೋರವಿಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಆಸೀವಿಸೋ ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಘೋರವಿಸೋ ಹೋತಿ ನೋ ಆಗತವಿಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಹೇವ ಖೋ [ನೇವ ಖೋ (ಸೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೧೦] ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಘೋರವಿಸೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಆಗತವಿಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಆಸೀವಿಸೋ ಘೋರವಿಸೋ ನೋ ಆಗತವಿಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗತವಿಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಘೋರವಿಸೋ ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗತವಿಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಘೋರವಿಸೋ ಚ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ

ಆಸೀವಿಸೋ ಆಗತವಿಸೋ ಚ ಘೋರವಿಸೋ ಚ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಆಗತವಿಸೋ ಹೋತಿ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನಹೇವ ಖೋ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಕುಜ್ಝತಿ। ಸೋ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಕೋಧೋ ನ ಚಿರಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅನುಸೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಆಗತವಿಸೋ ಹೋತಿ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಆಸೀವಿಸೋ ನೇವ ಆಗತವಿಸೋ ನೋ ಘೋರವಿಸೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸೀವಿಸೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

**೧೬೪**. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ - "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪಿ, "ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ - "ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪಿ, "ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾಯ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ - "ಸುಪ್ಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪಿ , "ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾಯ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ - "ದುಪ್ಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪಿ, "ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನನುವಿಚ್ಚ ಅಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ।

**೧೬೫**. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾನಂ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ - "ದುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪಿ, "ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸತಿ - "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪಿ, "ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾಯ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ - "ದುಪ್ಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪಿ, "ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಅಪ್ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪದಾಯ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾಯ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ - "ಸುಪ್ಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪಿ, "ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ" ಇತಿಪೀತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುವಿಚ್ಚ ಪರಿಯೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದನೀಯೇ ಠಾನೇ ಪಸಾದಂ ಉಪದಂಸಿತಾ ಹೋತಿ।

೧೬೬. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ಖೋ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಅವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ । ಯೋ ತತ್ಥ ಅವಣ್ಣೋ ತಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಯೋ ತತ್ಥ ವಣ್ಣೋ ತಂ ನ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ಖೋ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಅವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ । ಯೋ ತತ್ಥ ವಣ್ಣೋ ತಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಯೋ ತತ್ಥ ಅವಣ್ಣೋ ತಂ ನ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋ ಚ ಖೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಅವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯೋ ತತ್ಥ ಅವಣ್ಣೋ ತಂ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಯೋಪಿ ತತ್ಥ ವಣ್ಣೋ ತಮ್ಪಿ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ। ತತ್ರ ಕಾಲಞ್ಞೂ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋಪಿ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಅವಣ್ಣೋಪಿ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ। ಯೋ ತತ್ಥ ಅವಣ್ಣೋ ತಂ ನ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ಯೋಪಿ ತತ್ಥ ವಣ್ಣೋ ತಮ್ಪಿ ನ ಭಣತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ। ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ, ನೋಪಿ ವಣ್ಣಾರಹಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಕಾಲೇನ।

೧೬೭. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ನೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಟ್ಠಹತೋ ಘಟತೋ ವಾಯಮತೋ ಆಜೀವೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ನೋ ಪುಞ್ಞತೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ, ನೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ ನೋ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ? ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ ದೇವೇ [ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತಿದೇವೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಉಪಾದಾಯ ತತೂಪರಿ ದೇವಾ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವಿನೋ ನ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿನೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ಚ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ ಚ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಟ್ಠಹತೋ ಘಟತೋ ವಾಯಮತೋ ಆಜೀವೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ಪುಞ್ಞತೋ ಚ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ಚ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ ಚ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವೀ ನೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವೀ? ನೇರಯಿಕಾ ನೇವ ಉಟ್ಠಾನಫಲೂಪಜೀವಿನೋ ನೋ ಪುಞ್ಞಫಲೂಪಜೀವಿನೋ।

೧೬೮. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಮೋ ಹೋತಿ ತಮಪರಾಯನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೀಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ - ಚಣ್ಡಾಲಕುಲೇ ವಾ ನೇಸಾದಕುಲೇ ವಾ ವೇನಕುಲೇ [ವೇಣಕುಲೇ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ರಥಕಾರಕುಲೇ ವಾ ಪುಕ್ಕುಸಕುಲೇ ವಾ ದಲಿದ್ದೇ [ದಳಿದ್ದೇ (ಸೀ॰) ಪಸ್ಸ ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೇ] ಅಪ್ಪನ್ನಪಾನಭೋಜನೇ ಕಸಿರವುತ್ತಿಕೇ, ಯತ್ಥ ಕಸಿರೇನ ಘಾಸಚ್ಛಾದೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುದ್ದಸಿಕೋ ಓಕೋಟಿಮಕೋ ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ ಕಾಣೋ ವಾ ಕುಣೀ ವಾ ಖಞ್ಜೋ ವಾ ಪಕ್ಖಹತೋ ವಾ, ನ ಲಾಭೀ ಅನ್ನಸ್ಸ ಪಾನಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಯಾನಸ್ಸ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಮೋ ಹೋತಿ ತಮಪರಾಯನೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಮೋ ಹೋತಿ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೀಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ - ಚಣ್ಡಾಲಕುಲೇ ವಾ ನೇಸಾದಕುಲೇ ವಾ ವೇನಕುಲೇ ವಾ ರಥಕಾರಕುಲೇ ವಾ ಪುಕ್ಕುಸಕುಲೇ ವಾ ದಲಿದ್ದೇ ಅಪ್ಪನ್ನಪಾನಭೋಜನೇ ಕಸಿರವುತ್ತಿಕೇ, ಯತ್ಥ ಕಸಿರೇನ ಘಾಸಚ್ಛಾದೋ ಲಬ್ಭತಿ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ದುಬ್ಬಣ್ಣೋ ದುದ್ದಸಿಕೋ ಓಕೋಟಿಮಕೋ ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ ಕಾಣೋ ವಾ ಕುಣೀ ವಾ ಖಞ್ಜೋ ವಾ ಪಕ್ಖಹತೋ ವಾ, ನ ಲಾಭೀ ಅನ್ನಸ್ಸ ಪಾನಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಯಾನಸ್ಸ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರತಿ , ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಮೋ ಹೋತಿ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜೋತಿ ಹೋತಿ ತಮಪರಾಯನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಚ್ಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ - ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ವಾ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ವಾ ಅಡ್ಢೇ ಮಹದ್ಧನೇ ಮಹಾಭೋಗೇ ಪಹೂತಜಾತರೂಪರಜತೇ ಪಹೂತವಿತ್ತೂಪಕರಣೇ ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೇ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಲಾಭೀ ಅನ್ನಸ್ಸ ಪಾನಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಯಾನಸ್ಸ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜೋತಿ ಹೋತಿ ತಮಪರಾಯನೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜೋತಿ ಹೋತಿ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಚ್ಚೇ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ ಹೋತಿ - ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ವಾ ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ವಾ ಅಡ್ಢೇ ಮಹದ್ಧನೇ ಮಹಾಭೋಗೇ ಪಹೂತಜಾತರೂಪರಜತೇ ಪಹೂತವಿತ್ತೂಪಕರಣೇ ಪಹೂತಧನಧಞ್ಞೇ। ಸೋ ಚ ಹೋತಿ ಅಭಿರೂಪೋ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಲಾಭೀ ಅನ್ನಸ್ಸ ಪಾನಸ್ಸ ವತ್ಥಸ್ಸ ಯಾನಸ್ಸ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಸ್ಸ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರತಿ। ಸೋ ಕಾಯೇನ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ಸುಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜೋತಿ ಹೋತಿ ಜೋತಿಪರಾಯನೋ।

೧೬೯. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓಣತೋಣತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓಣತೋಣತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓಣತುಣ್ಣತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓಣತುಣ್ಣತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಣ್ಣತೋಣತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಣ್ಣತೋಣತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಣ್ಣತುಣ್ಣತೋ ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಣ್ಣತುಣ್ಣತೋ ಹೋತಿ।

೧೭೦. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ರುಕ್ಖೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಚತ್ತಾರೋ ರುಕ್ಖಾ - ಫೇಗ್ಗು ಸಾರಪರಿವಾರೋ, ಸಾರೋ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ, ಫೇಗ್ಗು ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ, ಸಾರೋ ಸಾರಪರಿವಾರೋ। ಏವಮೇವಂ ಚತ್ತಾರೋಮೇ ರುಕ್ಖೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಫೇಗ್ಗು ಸಾರಪರಿವಾರೋ, ಸಾರೋ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ, ಫೇಗ್ಗು ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ, ಸಾರೋ ಸಾರಪರಿವಾರೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಫೇಗ್ಗು ಹೋತಿ ಸಾರಪರಿವಾರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಸಾ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸೀಲವತೀ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಫೇಗ್ಗು ಹೋತಿ ಸಾರಪರಿವಾರೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ಫೇಗ್ಗು ಸಾರಪರಿವಾರೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾರೋ ಹೋತಿ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಸಾ ಚ ಖ್ವಸ್ಸ ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾರೋ ಹೋತಿ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ಸಾರೋ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಫೇಗ್ಗು ಹೋತಿ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಹೋತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಸಾಪಿಸ್ಸ ಹೋತಿ ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪಾಪಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಫೇಗ್ಗು ಹೋತಿ ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ಫೇಗ್ಗು ಫೇಗ್ಗುಪರಿವಾರೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾರೋ ಹೋತಿ ಸಾರಪರಿವಾರೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋ, ಪರಿಸಾಪಿಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸೀಲವತೀ ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾರೋ ಹೋತಿ ಸಾರಪರಿವಾರೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ರುಕ್ಖೋ ಸಾರೋ ಸಾರಪರಿವಾರೋ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ರುಕ್ಖೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೧೭೧. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರೋಹಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪರಿಣಾಹಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಾನಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಪ್ಪಮಾಣೋ ರೂಪಪ್ಪಸನ್ನೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರವಣ್ಣನಾಯ ಪರಥೋಮನಾಯ ಪರಪಸಂಸನಾಯ ಪರವಣ್ಣಹಾರಿಕಾಯ [ಪರವಣ್ಣಹಾರಿಯಾ (ಸೀ॰)] ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಘೋಸಪ್ಪಮಾಣೋ ಘೋಸಪ್ಪಸನ್ನೋ।

೧೭೨. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಚೀವರಲೂಖಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪತ್ತಲೂಖಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸೇನಾಸನಲೂಖಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ವಿವಿಧಂ ವಾ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೂಖಪ್ಪಮಾಣೋ ಲೂಖಪ್ಪಸನ್ನೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೀಲಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಸಮಾಧಿಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಞ್ಞಂ ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಮಾಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಸಾದಂ ಜನೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಮಾಣೋ ಧಮ್ಮಪ್ಪಸನ್ನೋ।

೧೭೩. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ನ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಂ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಂ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚೇವ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಪರಹಿತಾಯ ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ಚ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ಚ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ಚ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಪರಞ್ಚ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಚೇವ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಪರಹಿತಾಯ ಚ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನಾ ನ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ; ಅತ್ತನಾ ನ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನೋ ಪರಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪದಾಯ ಸಮಾದಪೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತಹಿತಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ನೋ ಪರಹಿತಾಯ।

೧೭೪. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಚೇಲಕೋ ಹೋತಿ ಮುತ್ತಾಚಾರೋ ಹತ್ಥಾಪಲೇಖನೋ [ಹತ್ಥಾವಲೇಖನೋ (ಸ್ಯಾ॰)], ನಏಹಿಭದ್ದನ್ತಿಕೋ ನತಿಟ್ಠಭದ್ದನ್ತಿಕೋ ನಾಭಿಹಟಂ ನ ಉದ್ದಿಸ್ಸಕತಂ ನ ನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯತಿ, ಸೋ ನ ಕುಮ್ಭಿಮುಖಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಕಳೋಪಿಮುಖಾ [ಕಲೋಪಿಮುಖಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭] ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಏಳಕಮನ್ತರಂ ನ ದಣ್ಡಮನ್ತರಂ ನ ಮುಸಲಮನ್ತರಂ ನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭುಞ್ಜಮಾನಾನಂ ನ ಗಬ್ಭಿನಿಯಾ ನ ಪಾಯಮಾನಾಯ ನ ಪುರಿಸನ್ತರಗತಾಯ, ನ ಸಙ್ಕಿತ್ತೀಸು ನ ಯತ್ಥ ಸಾ ಉಪಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ ನ ಯತ್ಥ ಮಕ್ಖಿಕಾ ಸಣ್ಡಸಣ್ಡಚಾರಿನೀ, ನ ಮಚ್ಛಂ ನ ಮಂಸಂ ನ ಸುರಂ ನ ಮೇರಯಂ ನ ಥುಸೋದಕಂ ಪಿವತಿ। ಸೋ

ಏಕಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಏಕಾಲೋಪಿಕೋ, ದ್ವಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ದ್ವಾಲೋಪಿಕೋ…ಪೇ॰… ಸತ್ತಾಗಾರಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸತ್ತಾಲೋಪಿಕೋ; ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ದತ್ತಿಯಾ ಯಾಪೇತಿ, ದ್ವೀಹಿಪಿ ದತ್ತೀಹಿ ಯಾಪೇತಿ…ಪೇ॰… ಸತ್ತಹಿಪಿ ದತ್ತೀಹಿ ಯಾಪೇತಿ; ಏಕಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ, ದ್ವೀಹಿಕಮ್ಪಿ [ದ್ವಾಹಿಕಮ್ಪಿ (ಸೀ॰)] ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ…ಪೇ॰… ಸತ್ತಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ। ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ಅದ್ಧಮಾಸಿಕಮ್ಪಿ ಪರಿಯಾಯಭತ್ತಭೋಜನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಸೋ ಸಾಕಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ಸಾಮಾಕಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ನೀವಾರಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ದದ್ದುಲಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ಹಟಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ಕಣಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ಆಚಾಮಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ಪಿಞ್ಞಾಕಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ತಿಣಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ ಗೋಮಯಭಕ್ಖೋ ವಾ ಹೋತಿ, ವನಮೂಲಫಲಾಹಾರೋ ಯಾಪೇತಿ ಪವತ್ತಫಲಭೋಜೀ। ಸೋ ಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ ಮಸಾಣಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ ಛವದುಸ್ಸಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ ಪಂಸುಕೂಲಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ ತಿರೀಟಾನಿಪಿ ಧಾರೇತಿ ಅಜಿನಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ಅಜಿನಕ್ಖಿಪಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ಕುಸಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ವಾಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ಫಲಕಚೀರಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ಕೇಸಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ವಾಳಕಮ್ಬಲಮ್ಪಿ ಧಾರೇತಿ ಉಲೂಕಪಕ್ಖಮ್ಪಿ [ಉಲುಕಪಕ್ಖಮ್ಪಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಧಾರೇತಿ, ಕೇಸಮಸ್ಸುಲೋಚಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಕೇಸಮಸ್ಸುಲೋಚನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಉಬ್ಭಟ್ಠಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಆಸನಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಉಕ್ಕುಟಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಉಕ್ಕುಟಿಕಪ್ಪಧಾನಮನುಯುತ್ತೋ, ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯಿಕೋಪಿ ಹೋತಿ ಕಣ್ಟಕಾಪಸ್ಸಯೇ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಸಾಯತತಿಯಕಮ್ಪಿ [ಸಾಯಂತತಿಯಕಮ್ಪಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೭] ಉದಕೋರೋಹನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ। ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಕಾಯಸ್ಸ ಆತಾಪನಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ ವಿಹರತಿ । ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ।

೧೭೫. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓರಬ್ಭಿಕೋ ಹೋತಿ ಸೂಕರಿಕೋ ಸಾಕುಣಿಕೋ ಮಾಗವಿಕೋ ಲುದ್ದೋ ಮಚ್ಛಘಾತಕೋ ಚೋರೋ ಚೋರಘಾತಕೋ ಗೋಘಾತಕೋ ಬನ್ಧನಾಗಾರಿಕೋ, ಯೇ ವಾ ಪನಞ್ಞೇಪಿ ಕೇಚಿ ಕುರೂರಕಮ್ಮನ್ತಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರನ್ತಪೋ ಹೋತಿ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ।

೧೭೬. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಚ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಪರನ್ತಪೋ ಚ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ರಾಜಾ ವಾ ಹೋತಿ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾವಸಿತ್ತೋ [ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಮಹಾಸಾಲೋ। ಸೋ ಪುರತ್ಥಿಮೇನ ನರಸ್ಸ ನವಂ ಸನ್ಧಾಗಾರಂ [ಸನ್ತಾಗಾರಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಯಞ್ಞಾಗಾರಂ (ಸೀ॰)] ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಖರಾಜಿನಂ [ಖುರಾಜಿನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಸಪ್ಪಿತೇಲೇನ ಕಾಯಂ ಅಬ್ಭಞ್ಜಿತ್ವಾ ಮಿಗವಿಸಾಣೇನ ಪಿಟ್ಠಿಂ ಕಣ್ಡುವಮಾನೋ [ಕಣ್ಡೂಯಮಾನೋ (ಸೀ॰)] ಸನ್ಧಾಗಾರಂ ಪವಿಸತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಹೇಸಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಚ ಪುರೋಹಿತೇನ। ಸೋ ತತ್ಥ ಅನನ್ತರಹಿತಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಹರಿತುಪಲಿತ್ತಾಯ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಏಕಿಸ್ಸಾ ಗಾವಿಯಾ ಸರೂಪವಚ್ಛಾಯ ಯಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಥನೇ ಖೀರಂ ಹೋತಿ ತೇನ ರಾಜಾ ಯಾಪೇತಿ, ಯಂ ದುತಿಯಸ್ಮಿಂ ಥನೇ ಖೀರಂ ಹೋತಿ ತೇನ ಮಹೇಸೀ ಯಾಪೇತಿ, ಯಂ ತತಿಯಸ್ಮಿಂ ಥನೇ ಖೀರಂ ಹೋತಿ ತೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪುರೋಹಿತೋ ಯಾಪೇತಿ, ಯಂ ಚತುತ್ಥಸ್ಮಿಂ ಥನೇ ಖೀರಂ ಹೋತಿ ತೇನ ಅಗ್ಗಿಂ ಜುಹತಿ, ಅವಸೇಸೇನ ವಚ್ಛಕೋ ಯಾಪೇತಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ – "ಏತ್ತಕಾ ಉಸಭಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಾ ವಚ್ಛತರಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಾ ವಚ್ಛತರಿಯೋ ಹಞ್ಞನ್ತು ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಾ ಅಜಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಾ ಉರಬ್ಭಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ, (ಏತ್ತಕಾ ಅಸ್ಸಾ ಹಞ್ಞನ್ತು ಯಞ್ಞತ್ಥಾಯ) [( ) ನತ್ಥಿ ಸೀಹಳಪೋತ್ಥಕೇ। ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ ಕನ್ದರಕಸುತ್ತೇಪಿ ಏವಮೇವ] ಏತ್ತಕಾ ರುಕ್ಖಾ ಛಿಜ್ಜನ್ತು ಯೂಪತ್ಥಾಯ, ಏತ್ತಕಾ ದಬ್ಭಾ ಲೂಯನ್ತು ಬರಿಹಿಸತ್ಥಾಯಾ"ತಿ [ಪರಿಹಿಂಸತ್ಥಾಯಾತಿ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೯]। ಯೇಪಿಸ್ಸ ತೇ ಹೋನ್ತಿ ದಾಸಾತಿ ವಾ ಪೇಸ್ಸಾತಿ ವಾ ಕಮ್ಮಕರಾತಿ ವಾ, ತೇಪಿ ದಣ್ಡತಜ್ಜಿತಾ ಭಯತಜ್ಜಿತಾ ಅಸ್ಸುಮುಖಾ ರುದಮಾನಾ ಪರಿಕಮ್ಮಾನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ಏವಂ

ಪುಗ್ಗಲೋ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಚ ಹೋತಿ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ಪರನ್ತಪೋ ಚ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ।

೧೭೭. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಚ ಹೋತಿ ನ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ನ ಪರನ್ತಪೋ ನ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ? ಸೋ ಅನತ್ತನ್ತಪೋ ಅಪರನ್ತಪೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತೀಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತಿ।

ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ। ಸೋ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಸದೇವಕಂ ಸಮಾರಕಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಂ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಂ ಪಜಂ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇತಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಕಾಸೇತಿ। ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಗಹಪತಿ ವಾ ಗಹಪತಿಪುತ್ತೋ ವಾ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ವಾ ಕುಲೇ ಪಚ್ಚಾಜಾತೋ । ಸೋ ತಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ತಥಾಗತೇ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಸೋ ತೇನ ಸದ್ಧಾಪಟಿಲಾಭೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ – "ಸಮ್ಬಾಧೋ ಘರಾವಾಸೋ ರಜಾಪಥೋ, ಅಬ್ಭೋಕಾಸೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ। ನಯಿದಂ ಸುಕರಂ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಾ ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿತುಂ। ಯಂನೂನಾಹಂ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ! ಸೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಹಾಯ ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಹಾಯ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಞಾತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ಪಹಾಯ ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಞಾತಿಪರಿವಟ್ಟಂ ಪಹಾಯ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜತಿ।

೧೭೮. ಸೋ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಿಕ್ಖಾಸಾಜೀವಸಮಾಪನ್ನೋ ಪಾಣಾತಿಪಾತಂ ಪಹಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ನಿಹಿತದಣ್ಡೋ ನಿಹಿತಸತ್ಥೋ ಲಜ್ಜೀ ದಯಾಪನ್ನೋ ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ವಿಹರತಿ।

ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಪಹಾಯ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ದಿನ್ನಾದಾಯೀ ದಿನ್ನಪಾಟಿಕಙ್ಖೀ, ಅಥೇನೇನ ಸುಚಿಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತಿ।

ಅಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಪಹಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಹೋತಿ ಆರಾಚಾರೀ [ಅನಾಚಾರೀ (ಕ॰)] ಪಟಿವಿರತೋ ಮೇಥುನಾ ಗಾಮಧಮ್ಮಾ।

ಮುಸಾವಾದಂ ಪಹಾಯ ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ ಸಚ್ಚವಾದೀ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ ಥೇತೋ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ ಅವಿಸಂವಾದಕೋ ಲೋಕಸ್ಸ।

ಪಿಸುಣಂ ವಾಚಂ ಪಹಾಯ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಇತೋ ಸುತ್ವಾ ನ ಅಮುತ್ರ ಅಕ್ಖಾತಾ ಇಮೇಸಂ ಭೇದಾಯ, ಅಮುತ್ರ ವಾ ಸುತ್ವಾ ನ ಇಮೇಸಂ ಅಕ್ಖಾತಾ ಅಮೂಸಂ ಭೇದಾಯ। ಇತಿ ಭಿನ್ನಾನಂ ವಾ ಸನ್ಧಾತಾ ಸಹಿತಾನಂ ವಾ ಅನುಪ್ಪದಾತಾ ಸಮಗ್ಗಾರಾಮೋ ಸಮಗ್ಗರತೋ ಸಮಗ್ಗನನ್ದೀ ಸಮಗ್ಗಕರಣಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಫರುಸಂ ವಾಚಂ ಪಹಾಯ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ। ಯಾ ಸಾ ವಾಚಾ ನೇಲಾ ಕಣ್ಣಸುಖಾ ಪೇಮನೀಯಾ ಹದಯಙ್ಗಮಾ ಪೋರೀ ಬಹುಜನಕನ್ತಾ ಬಹುಜನಮನಾಪಾ ತಥಾರೂಪಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಹೋತಿ।

ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಲವಾದೀ ಭೂತವಾದೀ ಅತ್ಥವಾದೀ ಧಮ್ಮವಾದೀ ವಿನಯವಾದೀ ನಿಧಾನವತಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ ಕಾಲೇನ ಸಾಪದೇಸಂ ಪರಿಯನ್ತವತಿಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ।

೧೭೯. ಸೋ ಬೀಜಗಾಮಭೂತಗಾಮಸಮಾರಮ್ಭಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಏಕಭತ್ತಿಕೋ ಹೋತಿ ರತ್ತೂಪರತೋ ವಿರತೋ ವಿಕಾಲಭೋಜನಾ, ನಚ್ಚಗೀತವಾದಿತವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಧಾರಣಮಣ್ಡನವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಚಾಸಯನಮಹಾಸಯನಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಜಾತರೂಪರಜತಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ।

ಆಮಕಧಞ್ಞಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಆಮಕಮಂಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಇತ್ಥಿಕುಮಾರಿಕಾಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ದಾಸಿದಾಸಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಅಜೇಳಕಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಖೇತ್ತವತ್ಥುಪಟಿಗ್ಗಹಣಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ದೂತೇಯ್ಯಪಹಿಣಗಮನಾನುಯೋಗಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಕಯವಿಕ್ಕಯಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ತುಲಾಕೂಟಕಂಸಕೂಟಮಾನಕೂಟಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಉಕ್ಕೋಟನವಞ್ಚನನಿಕತಿಸಾಚಿಯೋಗಾ [... ಸಾವಿಯೋಗಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ, ಛೇದನವಧಬನ್ಧನವಿಪರಾಮೋಸಆಲೋಪಸಹಸಾಕಾರಾ ಪಟಿವಿರತೋ ಹೋತಿ।

೧೮೦. ಸೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ। ಸೋ ಯೇನ ಯೇನೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಪಕ್ಖೀ ಸಕುಣೋ ಯೇನ ಯೇನೇವ ಡೇತಿ ಸಪತ್ತಭಾರೋವ ಡೇತಿ। ಏವಮೇವಂ ಭಿಕ್ಖು ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಚೀವರೇನ ಕುಚ್ಛಿಪರಿಹಾರಿಕೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ। ಸೋ ಯೇನ ಯೇನೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ ಸಮಾದಾಯೇವ ಪಕ್ಕಮತಿ। ಸೋ ಇಮಿನಾ ಅರಿಯೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅನವಜ್ಜಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ।

೧೮೧. ಸೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ; ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಇಮಿನಾ ಅರಿಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಬ್ಯಾಸೇಕಸುಖಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ।

೧೮೨. ಸೋ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತೇ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಆಲೋಕಿತೇ ವಿಲೋಕಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಸಮಿಞ್ಜಿತೇ ಪಸಾರಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧಾರಣೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಅಸಿತೇ ಪೀತೇ ಖಾಯಿತೇ ಸಾಯಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಉಚ್ಚಾರಪಸ್ಸಾವಕಮ್ಮೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಗತೇ ಠಿತೇ ನಿಸಿನ್ನೇ ಸುತ್ತೇ ಜಾಗರಿತೇ ಭಾಸಿತೇ ತುಣ್ಹೀಭಾವೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ।

ಸೋ ಇಮಿನಾ ಚ ಅರಿಯೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಮಿನಾ ಚ ಅರಿಯೇನ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಮಿನಾ ಚ ಅರಿಯೇನ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಇಮಾಯ ಚ ಅರಿಯಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ [ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೨ ಕನ್ದರಕಸುತ್ತೇ; ಅ॰ ನಿ॰ ೧ ಅತ್ತನ್ತಪಸುತ್ತೇ ಚ] ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಜತಿ ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಪಬ್ಬತಂ ಕನ್ದರಂ ಗಿರಿಗುಹಂ ಸುಸಾನಂ ವನಪತ್ಥಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಂ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜಂ। ಸೋ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ಸೋ ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇ ಪಹಾಯ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನ

ಚೇತಸಾ ವಿಹರತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ಬ್ಯಾಪಾದಪದೋಸಂ ಪಹಾಯ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ವಿಹರತಿ ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ, ಬ್ಯಾಪಾದಪದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ಥಿನಮಿದ್ಧಂ [ಥೀನಮಿದ್ಧಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಪಹಾಯ ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ ವಿಹರತಿ ಆಲೋಕಸಞ್ಞೀ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಥಿನಮಿದ್ಧಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹಾಯ ಅನುದ್ಧತೋ ವಿಹರತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯ ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ವಿಹರತಿ ಅಕಥಂಕಥೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ।

**೧೮೩**. ಸೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸುಖಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಯಂ ತಂ ಅರಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ – "ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಸತಿಮಾ ಸುಖವಿಹಾರೀ"ತಿ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ – ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ – "ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ"ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ।

**೧೮೪**. ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತೂಪಪಾತಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ, ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ – "ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ, ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ। ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾ। ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪವಾದಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ। ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಾ"ತಿ। ಸೋ ಇತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ, ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ।

**೧೮೫**. ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ

ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಇಮೇ ಆಸವಾ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ಆಸವಸಮುದಯೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧೋ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, “ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಕಾಮಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಭವಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। “ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ”ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಅತ್ತನ್ತಪೋ ಚ ಹೋತಿ ನ ಅತ್ತಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ, ನ ಪರನ್ತಪೋ ನ ಪರಪರಿತಾಪನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತೋ। ಸೋ ಅನತ್ತನ್ತಪೋ ಅಪರನ್ತಪೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತೀಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತಿ।

೧೮೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸರಾಗೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ರಾಗೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸರಾಗೋ”।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದೋಸೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದೋಸೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸದೋಸೋ”।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮೋಹೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮೋಹೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸಮೋಹೋ”।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಾನೋ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮಾನೋ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ಸಮಾನೋ”।

೧೮೭. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ನ ಲಾಭೀ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ, ನ ಲಾಭೀ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಫಲಸ್ಸ ವಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ನ ಲಾಭೀ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ, ನ ಲಾಭೀ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಫಲಸ್ಸ ವಾ, ನ ಲಾಭೀ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ, ನ ಲಾಭೀ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಚೇವ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ಲಾಭೀ ಚ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ, ಲಾಭೀ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಫಲಸ್ಸ ವಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲಾಭೀ ಚೇವ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ಲಾಭೀ ಚ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ನ ಲಾಭೀ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಅರೂಪಸಹಗತಾನಂ ವಾ ಸಮಾಪತ್ತೀನಂ, ನ ಲಾಭೀ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಾ ಫಲಸ್ಸ ವಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನೇವ ಲಾಭೀ ಹೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಸ್ಸ, ನ ಲಾಭೀ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ।

೧೮೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನುಸೋತಗಾಮೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇ ಚ ಪಟಿಸೇವತಿ ಪಾಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಅನುಸೋತಗಾಮೀ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಸೋತಗಾಮೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಮೇ ಚ ನ ಪಟಿಸೇವತಿ ಪಾಪಞ್ಚ ಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ। ಸೋ ಸಹಾಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಸಹಾಪಿ ದೋಮನಸ್ಸೇನ ಅಸ್ಸುಮುಖೇನಪಿ ರುದಮಾನೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಪಟಿಸೋತಗಾಮೀ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಠಿತತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಠಿತತ್ತೋ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣೋ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

೧೮೯. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಅನುಪಪನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕಂ ಸುತಂ ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ನ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ [ನ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ನ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪನ್ನೋ (ಸ್ಯಾ॰), ನ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ (ಕ॰)] ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಅನುಪಪನ್ನೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕಂ ಸುತಂ ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಅನುಪಪನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಂ ಸುತಂ ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಬಹುಕಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ನ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಅನುಪಪನ್ನೋ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಬಹುಕಂ ಸುತಂ ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ಸೋ ತಸ್ಸ ಬಹುಕಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತೇನ ಉಪಪನ್ನೋ।

೧೯೦. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಮಚಲೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮಣಮಚಲೋ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಪದುಮೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ, ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮಣಪದುಮೋ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮಣಪುಣ್ಡರೀಕೋ"।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಸಮಣೇಸು ಸಮಣಸುಖುಮಾಲೋ"ತಿ।

ಚತುಕ್ಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೫. ಪಞ್ಚಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೧೯೧. ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಭತಿ ಚ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಚ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ , ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - "ಆಯಸ್ಮತೋ ಖೋ ಆರಮ್ಭಜಾ [ಆರಬ್ಭಜಾ (ಕ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೪೨] ಆಸವಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಜಾ ಆಸವಾ ಪವಡ್ಢನ್ತಿ। ಸಾಧು ವತಾಯಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಭಜೇ ಆಸವೇ ಪಹಾಯ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಜೇ ಆಸವೇ ಪಟಿವಿನೋದೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವೇತು। ಏವಮಾಯಸ್ಮಾ ಅಮುನಾ ಪಞ್ಚಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸಮಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆರಭತಿ ನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - "ಆಯಸ್ಮತೋ ಖೋ ಆರಮ್ಭಜಾ ಆಸವಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಜಾ ಆಸವಾ ನಪ್ಪವಡ್ಢನ್ತಿ। ಸಾಧು ವತಾಯಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಭಜೇ ಆಸವೇ ಪಹಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವೇತು। ಏವಮಾಯಸ್ಮಾ ಅಮುನಾ ಪಞ್ಚಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸಮಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಆರಭತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - "ಆಯಸ್ಮತೋ ಖೋ ಆರಮ್ಭಜಾ ಆಸವಾ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಜಾ ಆಸವಾ ಪವಡ್ಢನ್ತಿ। ಸಾಧು ವತಾಯಸ್ಮಾ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಜೇ ಆಸವೇ ಪಟಿವಿನೋದೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವೇತು। ಏವಮಾಯಸ್ಮಾ ಅಮುನಾ ಪಞ್ಚಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸಮಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಆರಭತಿ ನ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹೋತಿ, ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ, ಸೋ ಏವಮಸ್ಸ ವಚನೀಯೋ - "ಆಯಸ್ಮತೋ ಖೋ ಆರಮ್ಭಜಾ ಆಸವಾ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರಜಾ ಆಸವಾ ನಪ್ಪವಡ್ಢನ್ತಿ। ಸಾಧು ವತಾಯಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವೇತು। ಏವಮಾಯಸ್ಮಾ ಅಮುನಾ ಪಞ್ಚಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸಮಸಮೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಮುನಾ ಪಞ್ಚಮೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಏವಂ ಓವದಿಯಮಾನಾ ಏವಂ ಅನುಸಾಸಿಯಮಾನಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಆಸವಾನಂ ಖಯಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ।

೧೯೨. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದತ್ವಾ ಅವಜಾನಾತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ದೇತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ – "ಅಹಂ ದಮ್ಮಿ, ಅಯಂ [ಅಯಂ ಪನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೪೧] ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀ"ತಿ, ತಮೇನಂ ದತ್ವಾ ಅವಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ದತ್ವಾ ಅವಜಾನಾತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಂವಾಸೇನ ಅವಜಾನಾತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂವಸತಿ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ವಸ್ಸಾನಿ, ತಮೇನಂ ಸಂವಾಸೇನ ಅವಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಂವಾಸೇನ ಅವಜಾನಾತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಧೇಯ್ಯಮುಖೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಸ್ಸ ವಣ್ಣೇ ವಾ ಅವಣ್ಣೇ ವಾ ಭಾಸಿಯಮಾನೇ ಖಿಪ್ಪಞ್ಞೇವ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಆಧೇಯ್ಯಮುಖೋ ಹೋತಿ ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಲೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇತ್ತರಸದ್ಧೋ ಹೋತಿ ಇತ್ತರಭತ್ತೀ ಇತ್ತರಪೇಮೋ ಇತ್ತರಪ್ಪಸಾದೋ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಲೋಲೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮನ್ದೋ ಮೋಮೂಹೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕುಸಲಾಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸಾವಜ್ಜಾನವಜ್ಜೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಜಾನಾತಿ, ಹೀನಪ್ಪಣೀತೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಜಾನಾತಿ, ಕಣ್ಹಸುಕ್ಕಸಪ್ಪಟಿಭಾಗೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಮನ್ದೋ ಮೋಮೂಹೋ ಹೋತಿ।

೧೯೩. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಪಞ್ಚ ಯೋಧಾಜೀವಾ – ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ರಜಗ್ಗಞ್ಞೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ [ಸತ್ಥಮ್ಭತಿ (ಸೀ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೪೧] ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತರಿತುಂ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಧಜಗ್ಗಞ್ಞೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತರಿತುಂ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಉಸ್ಸಾರಣಞ್ಞೇವ [ಉಸ್ಸಾದನಂಯೇವ (ಸೀ॰), ಉಸ್ಸಾದನಞ್ಞೇವ (ಸ್ಯಾ॰ ಕಂ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೪೧] ಸುತ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತರಿತುಂ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಸಮ್ಪಹಾರೇ ಹಞ್ಞತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಂ ಸಹತಿ ಸಮ್ಪಹಾರಂ। ಸೋ ತಂ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ತಮೇವ ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಯೋಧಾಜೀವಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ।

೧೯೪. ಏವಮೇವಂ ಪಞ್ಚಿಮೇ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ರಜಗ್ಗಞ್ಞೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ [ಸನ್ತಾನೇತುಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೭೫], ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಆವಿಕತ್ವಾ [ಆವೀಕತ್ವಾ (ಸೀ॰)] ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಕಿಮಸ್ಸ ರಜಗ್ಗಸ್ಮಿಂ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಸುಣಾತಿ - "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಕುಮಾರೀ ವಾ ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿ। ಸೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ರಜಗ್ಗಸ್ಮಿಂ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ರಜಗ್ಗಞ್ಞೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತರಿತುಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮೋ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೯೫. ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಧಜಗ್ಗಞ್ಞೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಕಿಮಸ್ಸ ಧಜಗ್ಗಸ್ಮಿಂ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ನ ಹೇವ ಖೋ ಸುಣಾತಿ - "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಕುಮಾರೀ ವಾ ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಸಾಮಂ [ಸಾಮಂಯೇವ (ಸೀ॰)] ಪಸ್ಸತಿ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಕುಮಾರಿಂ ವಾ ಅಭಿರೂಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ಸೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಧಜಗ್ಗಸ್ಮಿಂ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಧಜಗ್ಗಞ್ಞೇವ ದಿಸ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತರಿತುಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೯೬. ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಉಸ್ಸಾರಣಞ್ಞೇವ ಸುತ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಕಿಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾರಣಾಯ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅರಞ್ಞಗತಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತಂ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತಂ ವಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಊಹಸತಿ [ಉಹಸತಿ (ಅಟ್ಠಕಥಾ) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೭೫] ಉಲ್ಲಪತಿ ಉಜ್ಜಗ್ಘತಿ ಉಪ್ಪಣ್ಡೇತಿ। ಸೋ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಊಹಸಿಯಮಾನೋ ಉಲ್ಲಪಿಯಮಾನೋ ಉಜ್ಜಗ್ಘಿಯಮಾನೋ ಉಪ್ಪಣ್ಡಿಯಮಾನೋ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಸನ್ಧಾರೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಆವಿಕತ್ವಾ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾರಣಾಯ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಉಸ್ಸಾರಣಞ್ಞೇವ ಸುತ್ವಾ ಸಂಸೀದತಿ ವಿಸೀದತಿ ನ ಸನ್ಥಮ್ಭತಿ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಓತರಿತುಂ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ತತಿಯೋ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೯೭. ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಸಮ್ಪಹಾರೇ ಹಞ್ಞತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ। ಕಿಮಸ್ಸ ಸಮ್ಪಹಾರಸ್ಮಿಂ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅರಞ್ಞಗತಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತಂ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತಂ ವಾ

ಮಾತುಗಾಮೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿನಿಸೀದತಿ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। ಸೋ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಅಭಿನಿಸೀದಿಯಮಾನೋ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜಿಯಮಾನೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿಯಮಾನೋ ಸಿಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅನಾವಿಕತ್ವಾ ಮೇಥುನಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಸೇವತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಸಮ್ಪಹಾರಸ್ಮಿಂ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಂ, ಅಪಿ ಚ ಖೋ ಸಮ್ಪಹಾರೇ ಹಞ್ಞತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೋ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೯೮. ಪುನ ಚಪರಂ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಹತಿ ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಂ ಸಹತಿ ಸಮ್ಪಹಾರಂ। ಸೋ ತಂ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ತಮೇವ ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ। ಕಿಮಸ್ಸ ಸಙ್ಗಾಮವಿಜಯಸ್ಮಿಂ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅರಞ್ಞಗತಂ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತಂ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತಂ ವಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅಭಿನಿಸೀದತಿ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರತಿ। ಸೋ ಮಾತುಗಾಮೇನ ಅಭಿನಿಸೀದಿಯಮಾನೋ ಅಭಿನಿಪಜ್ಜಿಯಮಾನೋ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿಯಮಾನೋ ವಿನಿವೇಠೇತ್ವಾ ವಿನಿಮೋಚೇತ್ವಾ ಯೇನ ಕಾಮಂ ಪಕ್ಕಮತಿ।

ಸೋ ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ಭಜತಿ ಅರಞ್ಞಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಪಬ್ಬತಂ ಕನ್ದರಂ ಗಿರಿಗುಹಂ ಸುಸಾನಂ ವನಪತ್ಥಂ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಂ ಪಲಾಲಪುಞ್ಜಂ। ಸೋ ಅರಞ್ಞಗತೋ ವಾ ರುಕ್ಖಮೂಲಗತೋ ವಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಗತೋ ವಾ ನಿಸೀದತಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಉಜುಂ ಕಾಯಂ ಪಣಿಧಾಯ ಪರಿಮುಖಂ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ। ಸೋ ಅಭಿಜ್ಝಂ ಲೋಕೇ ಪಹಾಯ ವಿಗತಾಭಿಜ್ಝೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತಿ, ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ಬ್ಯಾಪಾದಪದೋಸಂ ಪಹಾಯ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚಿತ್ತೋ ವಿಹರತಿ, ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ ಬ್ಯಾಪಾದಪದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಪಹಾಯ ವಿಗತಥಿನಮಿದ್ಧೋ ವಿಹರತಿ ಆಲೋಕಸಞ್ಞೀ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಥಿನಮಿದ್ಧಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಪಹಾಯ ಅನುದ್ಧತೋ ವಿಹರತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ, ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ; ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಪಹಾಯ ತಿಣ್ಣವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ವಿಹರತಿ ಅಕಥಂಕಥೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಸೋಧೇತಿ।

ಸೋ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣೇ ಪಹಾಯ ಚೇತಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಪಞ್ಞಾಯ ದುಬ್ಬಲೀಕರಣೇ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ…ಪೇ॰… ತತಿಯಂ ಝಾನಂ…ಪೇ॰… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ।

ಸೋ ಏವಂ ಸಮಾಹಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಪರಿಸುದ್ಧೇ ಪರಿಯೋದಾತೇ ಅನಙ್ಗಣೇ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಮುದುಭೂತೇ ಕಮ್ಮನಿಯೇ ಠಿತೇ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತೇ ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿನ್ನಾಮೇತಿ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಇಮೇ ಆಸವಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ಆಸವಸಮುದಯೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ , "ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧೋ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ।

ತಸ್ಸ ಏವಂ ಜಾನತೋ ಏವಂ ಪಸ್ಸತೋ ಕಾಮಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಭವಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವಾಪಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚತಿ। ವಿಮುತ್ತಸ್ಮಿಂ ವಿಮುತ್ತಮಿತಿ ಞಾಣಂ ಹೋತಿ। "ಖೀಣಾ ಜಾತಿ, ವುಸಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಕತಂ ಕರಣೀಯಂ, ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ"ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಇದಮಸ್ಸ ಸಙ್ಗಾಮವಿಜಯಸ್ಮಿಂ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಸೋ ಯೋಧಾಜೀವೋ ಸಹತಿ

ರಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಧಜಗ್ಗಂ ಸಹತಿ ಉಸ್ಸಾರಣಂ ಸಹತಿ ಸಮ್ಪಹಾರಂ, ಸೋ ತಂ ಸಙ್ಗಾಮಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ತಮೇವ ಸಙ್ಗಾಮಸೀಸಂ ಅಜ್ಝಾವಸತಿ, ತಥೂಪಮೋ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ। ಏವರೂಪೋಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಹೋತಿ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೋ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಭಿಕ್ಖೂಸು। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಯೋಧಾಜೀವೂಪಮಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ಸನ್ತೋ ಸಂವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಭಿಕ್ಖೂಸು।

೧೯೯. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾ? ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ಉಮ್ಮಾದಾ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, "ವಣ್ಣಿತಂ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹೀ"ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅಪಿ ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂಯೇವ [ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಂಯೇವ (ಸ್ಯಾ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೫.೧೮೧] ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಲ್ಲೇಖಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಮತ್ಥಿತಂಯೇವ [ಇದಮಟ್ಠಿತಂಯೇವ (ಸೀ॰)] ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ। ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಲ್ಲೇಖಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಮತ್ಥಿತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ, ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ [ಮೋಕ್ಖೋ (ಸೀ॰)] ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗವಾ ಖೀರಂ, ಖೀರಮ್ಹಾ ದಧಿ, ದಧಿಮ್ಹಾ ನವನೀತಂ [ನೋನೀತಂ (ಸೀ॰)], ನವನೀತಮ್ಹಾ ಸಪ್ಪಿ, ಸಪ್ಪಿಮ್ಹಾ ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೋ, ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡಂ ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ; ಏವಮೇವಂ ಯ್ವಾಯಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಲ್ಲೇಖಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಮತ್ಥಿತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾ।

೨೦೦. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ಏಕಾಸನಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ತೇಚೀವರಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ಆರಞ್ಞಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಾ ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ನೇಸಜ್ಜಿಕಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಚ ಯಥಾಸನ್ಥತಿಕಾ...ಪೇ॰...।

೨೦೧. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ ಸೋಸಾನಿಕಾ? ಮನ್ದತ್ತಾ ಮೋಮೂಹತ್ತಾ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ಉಮ್ಮಾದಾ ಚಿತ್ತವಿಕ್ಖೇಪಾ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, "ವಣ್ಣಿತಂ ಬುದ್ಧೇಹಿ ಬುದ್ಧಸಾವಕೇಹೀ"ತಿ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅಪಿ ಚ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಲ್ಲೇಖಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಮತ್ಥಿತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಹೋತಿ। ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಲ್ಲೇಖಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಮತ್ಥಿತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೋಸಾನಿಕೋ, ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸೋಸಾನಿಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ।

ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗವಾ ಖೀರಂ, ಖೀರಮ್ಹಾ ದಧಿ, ದಧಿಮ್ಹಾ ನವನೀತಂ, ನವನೀತಮ್ಹಾ ಸಪ್ಪಿ, ಸಪ್ಪಿಮ್ಹಾ ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೋ, ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡಂ ತತ್ಥ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತಿ; ಏವಮೇವಂ ಯ್ವಾಯಂ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠಿಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಲ್ಲೇಖಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಮತ್ಥಿತಂಯೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೋಸಾನಿಕೋ ಹೋತಿ, ಅಯಂ ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸೋಸಾನಿಕಾನಂ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ। ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಸೋಸಾನಿಕಾ।

ಪಞ್ಚಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೬. ಛಕ್ಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೨೦೭. ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ನ ಚ ಬಲೇಸು ವಸೀಭಾವಂ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ [ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರೋತಿ (ಸೀ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ], ಸಾವಕಪಾರಮಿಞ್ಚ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ , ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ಸಾವಕಪಾರಮಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅವಸೇಸಾ ಅರಹನ್ತಾ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ಅನಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ ಅನಾಗನ್ತಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ, ಅನಾಗಾಮೀ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತತ್ರ ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅನಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ, ಆಗನ್ತಾ ಇತ್ಥತ್ತಂ, ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ।

ಛಕ್ಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೭. ಸತ್ತಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೨೦೮. ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಿಂ ನಿಮುಗ್ಗೋ ನಿಮುಗ್ಗೋವ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ ಏಕನ್ತಕಾಳಕೇಹಿ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಕಿಂ ನಿಮುಗ್ಗೋ ನಿಮುಗ್ಗೋವ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಮುಜ್ಜತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜತಿ "ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು [ಸಾಹು (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰) ಏವಂ ತೀಸು ಠಾನೇಸುಪಿ] ಹಿರೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ವೀರಿಯಂ [ವಿರಿಯಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಸಾ ಸದ್ಧಾ ನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಹಾಯತಿಯೇವ , ತಸ್ಸ ಸಾ ಹಿರೀ ನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಹಾಯತಿಯೇವ, ತಸ್ಸ ತಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಹಾಯತಿಯೇವ, ತಸ್ಸ ತಂ ವೀರಿಯಂ ನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಹಾಯತಿಯೇವ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಪಞ್ಞಾ ನೇವ ತಿಟ್ಠತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಹಾಯತಿಯೇವ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಮುಜ್ಜತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜತಿ "ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಹಿರೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ವೀರಿಯಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಸಾ ಸದ್ಧಾ ನೇವ ಹಾಯತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಹಿರೀ ನೇವ ಹಾಯತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಓತ್ತಪ್ಪಂ ನೇವ ಹಾಯತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ವೀರಿಯಂ ನೇವ ಹಾಯತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಠಿತಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಸಾ ಪಞ್ಞಾ ನೇವ ಹಾಯತಿ ನೋ ವಡ್ಢತಿ ಠಿತಾ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸತಿ ವಿಲೋಕೇತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜತಿ “ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಹಿರೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ವೀರಿಯಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹೋತಿ ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಸಮ್ಬೋಧಿಪರಾಯನೋ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸತಿ ವಿಲೋಕೇತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತರತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜತಿ “ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಹಿರೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ವೀರಿಯಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ। ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾನಂ ತನುತ್ತಾ ಸಕದಾಗಾಮೀ ಹೋತಿ ಸಕಿದೇವ ಇಮಂ ಲೋಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಕರೋ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತರತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತಿಗಾಧಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜತಿ “ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಹಿರೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ವೀರಿಯಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ। ಸೋ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಓರಮ್ಭಾಗಿಯಾನಂ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಾ ಓಪಪಾತಿಕೋ ಹೋತಿ ತತ್ಥ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀ ಅನಾವತ್ತಿಧಮ್ಮೋ ತಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪತಿಗಾಧಪ್ಪತ್ತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜತಿ “ಸಾಹು ಸದ್ಧಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು , ಸಾಧು ಹಿರೀ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಓತ್ತಪ್ಪಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ವೀರಿಯಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು, ಸಾಧು ಪಞ್ಞಾ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ”ತಿ। ಸೋ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ತಿಣ್ಣೋ ಹೋತಿ ಪಾರಙ್ಗತೋ ಥಲೇ ತಿಟ್ಠತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।

೨೦೪. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ।

೨೦೫. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ...ಪೇ॰... ಕಾಯಸಕ್ಖೀ... ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ... ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ... ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ ...।

೨೦೬. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಾವಾಹಿಂ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ, ಫಲೇ ಠಿತೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋತಿ।

ಸತ್ತಕನಿದ್ದೇಸೋ।

### ೮. ಅಟ್ಠಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೨೦೭. ತತ್ಥ ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ? ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಅನಾಗಾಮೀ, ಅನಾಗಾಮಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಅರಹಾ, ಅರಹತ್ತಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ [ಅರಹತ್ತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೫೯] ಪಟಿಪನ್ನೋ; ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ, ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಫಲಸಮಙ್ಗಿನೋ ಪುಗ್ಗಲಾ।

ಅಟ್ಠಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೯. ನವಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೧೦೮. ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ನ ಚ ತತ್ಥ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ ನ ಚ ಬಲೇಸು ವಸೀಭಾವಂ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಹೇವ ಖೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಟ್ಠ ವಿಮೋಕ್ಖೇ ಕಾಯೇನ ಫುಸಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸಕ್ಖೀ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ತಥಾಗತಪ್ಪವೇದಿತಾ ಚಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವೋದಿಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ವೋಚರಿತಾ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ನೋ ಚ ಖೋ ಯಥಾ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಪಞ್ಞಾವಾಹಿಂ ಪಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಧಮ್ಮಾನುಸಾರೀ, ಫಲೇ ಠಿತೋ ದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ? ಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಸದ್ಧಾವಾಹಿಂ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸದ್ಧಾನುಸಾರೀ, ಫಲೇ ಠಿತೋ ಸದ್ಧಾವಿಮುತ್ತೋತಿ।

ನವಕನಿದ್ದೇಸೋ।

## ೧೦. ದಸಕಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿ

೨೦೯. ಕತಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ನಿಟ್ಠಾ? ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಪರಮಸ್ಸ ಕೋಲಙ್ಕೋಲಸ್ಸ ಏಕಬೀಜಿಸ್ಸ ಸಕದಾಗಾಮಿಸ್ಸ ಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಹಾ - ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ನಿಟ್ಠಾ।

ಕತಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ವಿಹಾಯ ನಿಟ್ಠಾ? ಅನ್ತರಾಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ಉಪಹಚ್ಚಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ಸಸಙ್ಖಾರಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸ ಉದ್ಧಂಸೋತಸ್ಸ ಅಕನಿಟ್ಠಗಾಮಿನೋ - ಇಮೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇಧ ವಿಹಾಯ ನಿಟ್ಠಾತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತೀತಿ।

ದಸಕನಿದ್ದೇಸೋ।

ಪುಗ್ಗಲಪಞ್ಞತ್ತಿಪಕರಣಂ ನಿಟ್ಠಿತಂ।